

POHJANTÄHTI KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ

Toimintakertomus ja tilinpäätös 1.1. - 31.12.2019

SISÄLLYSLUETTELO

Toimintakertomus	1-17
Tilinpäätös	
Konsernin tuloslaskelma	18
Konsernin tase	19-20
Konsernin tuloslaskelman liitteet	21-23
Konsernin taseen liitteet	24-25
Rahoituslaskelma	26
Emoyhtiön tuloslaskelma	27
Emoyhtiön tase	28-29
Emoyhtiön tuloslaskelman liitteet	30-34
Emoyhtiön taseen liitteet	35-42
Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	42-44
Tunnusluvut ja analyysit	45-48
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	49-54
Riskit ja riskienhallinta	55-61
Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä	62
Kirjanpitokirjat ja tositelajit	63

POHJANTÄHTI

Keskinäinen Vakuutusyhtiö

**TOIMINTAKERTOMUS
VUODELTA 2019**

TOIMINTAKERTOMUS AJALTA 1.1. – 31.12.2019

1 Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Pohjantähden 124. toimintavuosi oli rohkean uudistamisen vuosi. Teimme erinomaisen tuloksen sekä kehittimme edelleen niin toimintaamme, osaamistamme kuin organisaatiotamme.

Liiketoimintamme kulki kasvusuuntaan markkinan mukaisesti ja vahinkosuhteemme kehitys oli erityisen hyvää. Liiketoiminnallisesti sijoitustoiminnan tulos oli erinomainen ja vakavaraisuus vahvistui edelleen. Finanssivalvonnan edellisenä vuonna asettama asiamies oli valvomassa toimintaamme. Pohjantähden toiminta oli hyvää ja jatkoi kehittymistään koko vuoden ajan.

Selkiytimme strategiaamme entisestään ja keskityimme perustekemiseemme eli palvelemaan asiakkaitamme hyvin. Teimme paljon hyviä ja kattavia vakuutusratkaisuja sekä jatkoimme erinomaiseen asiakaskokemukseen panostamista myös vahinkotilanteissa.

Merkittävä valmiiksi saatu hanke oli Suomessa täysin uusi ja ainutlaatuinen henkilövakuutus Tähtiterveys, jolla pystymme palvelemaan asiakkaitamme entistä paremmin. Paransimme asiakaskokemusta myös avaamalla kotivakuutusverkkokaupan. Jo aiemmin avattu autovakuutusverkkokaupamme teki poikkeuksellisen hyvää tulosta. Kuluttajapuolella kehittimme myös paikallista palvelua avaamalla viisi franchising-toimipistettä eri puolille Suomea.

Yhtiömme historian toiset yhteistoimintaneuvottelut käytiin hyvässä yhteisymmärryksessä vuoden loppupuolella. Neuvottelut etenivät aidosti keskustellen. Toiminnan uudistamisen vuoksi noin 40 työtehtävää väheni ja samaan aikaan syntyi lähes 20 uutta työtehtävää.

Toiminnan uudistamisessa keskityimme edelleen asiakaskokemuksen korkeaan laatuun sekä asiakaspysyvyyteen.

1.1 Strategian ytimeksi ”Ihmisen kokoinen vakuutusyhtiö”

Pohjantähdessä henkilökohtaista, helposti ymmärrettävää palvelua eletään todeksi päivittäin. Strategiamme ydin on asiakas. Asiakassuhteemme perustuvat aktiiviseen huolenpitoon todellisten tarpeiden pohjalta. Työskentelemme ihmisen kokoisessa vakuutusyhtiössä, ihmisinä ihmisille.

Yhtiömme toimintaa ohjaavat päivitettyt arvot ovat:

- Varmistan parhaan asiakaskokemuksen kaikessa tekemisessäni
- Kannan vastuuni työyhteisömme hyvinvoinnista
- Uudistan ja uudistun rohkeasti

Näitä arvoja noudattamalla meillä on hyvät edellytykset kasvulle ja erotumme nyt jo markkinassa piristävänä poikkeuksena. Pienenä vakuutusyhtiönä reagoitakykymme markkinatilanteeseen ja asiakkaiden tarpeisiin on poikkeuksellisen nopea. Digitaaliset ja henkilökohtaiset palvelumme täydentävät toisiaan ja mahdollistavat asiakkaalle sujuvan asioinnin ajasta ja paikasta riippumatta.

Vuonna 2019 jatkoimme mukana alan hintakilpailussa autovakuutustuotteellamme. Autovakuutuksemme tekikin erityisesti verkkokaupassa poikkeuksellisen hyvin kaupansa. Tämän lisäksi aloimme myydä verkossa kotivakuutusta.

Saimme valmiiksi merkittävän tuotekehityshankkeen, kun pääsimme lanseeraamaan Suomen vakuutusmarkkinoille täysin uudenlaisen ja poikkeavan henkilövakuutuksen, Tähtiterveysvakuutuksen. Tuotekehitystiimimme kehitti myös yrityksille täysin uutta henkilövakuutustuotetta. Piristimme vahinkovakuutusmarkkinoita erilaisella ja raikkaalla ihmisen kokoisella markkinointiotteellamme. Olemme niin asiakaspalvelussa kuin viestinnässä ja markkinoinnissamme välittämiä sekä huumorintajuisia. Meidän viestimme on selkeä ja helposti ymmärrettävä, mutta useimmiten myös hauska.

1.2 Etuja asiakkaillemme

Teimme edelleen hyvää ja läheistä yhteistyötä kattavan kumppaniverkostomme kanssa tarjotaksemme asiakkaillemme parasta mahdollista palvelua. Eläkevakuutus Kumppanimme Veritas ja henkivakuutus Kumppanimme Aktia tarjoavat erinomaisen vakuutusturvan lisäksi asiakkaillemme merkittävää lisähyötyä muun muassa auttamalla yritysasiakkaitamme työhyvinvoinnin kehittämisessä tai tarjoamalla kuluttaja-asiakkaille etuja henkivakuutuksiin liittyen.

Jatkoimme myyntiyhteistyötä Musti ja Mirri -ketjun kanssa sekä kehitimme ja laajensimme yhteistyötämme suorakorvaukseen liittyen. Teimme edelleen yhteistyötä lukuisien eläinlääkäriklonikoiden kanssa sekä jatkoimme suorakorvausyhteistyötä henkilövakuutusten osalta Mehiläisen kanssa. Aloitimme myös suorakorvausyhteistyön Pihlajalinna-konsernin kanssa.

Mitä huolellisempia asiakkaamme ovat sitä enemmän palkitsemme heitä. Pohjantähdessä kotivakuutuksen bonusalennus voi olla jopa 30 %, mikä on ainutlaatuinen etu Suomen vahinkovakuutusmarkkinoilla. Lisäksi kotivakuutuksemme on mahdollista valita erityinen ehdollinen omavastuu, jota muut yhtiöt eivät tarjoa asiakkailleen.

1.3 Ihmisen kokoista korvauspalvelua

Asiakkaiden tarpeet ja odotukset korvauspalvelua kohtaan muuttuvat koko ajan. Asiakkaat arvostavat korvaustilanteissa eniten nopeutta sekä helpoutta. Tämän vuoksi asiakkaat antavat paljon positiivista palautetta suorakorvauspalvelustamme hoitolaitoksissa ja eläinlääkäriasemilla. Olemme kasvattaneet suorakorvauspalveluverkostoamme eläinlääkäriasemilla. Lisäsimme myös hoitolaitospuolella Mehiläisen rinnalle Pihlajalinnan uudeksi suorakorvauspalvelukumppaniksemme.

Ajoneuvovahinkojen yhteydessä olemme helpottaneet muun muassa tuulilasivahinkojen korjaamista niin, että asiakas voi viedä tuulilasin korjattavaksi suoraan kumppanillemme. Kumppanimme palvelut ovat asiakkaalle vaivattomia, ja asiakkaan tarvitsee käynnin yhteydessä maksaa vain mahdollinen omavastuuosuus suoraan kumppanille.

Vuoden 2020 aikana laajensimme kumppaniverkostoamme edelleen. Asiakkaat pidämme ajan tasalla kumppaneistamme Pohjantähden verkkosivustolla viestimällä. Verkkosivuilla on myös helppo tehdä vahinkoilmoitus, mikäli kumppania kyseiseen tilanteeseen ei löydy. Verkossa tehtävien vahinkoilmoitusten määrät kasvavat koko ajan.

Vuonna 2019 korvauksien kappalemäärät pysyivät vuoden 2018 tasolla. Vakuutus Kantamme seuraeläimissä ja hevosissa kasvaa edelleen, ja tämä näkyy korvausmenon kasvuna eläinvahingoissa. Lakisäteisissä tapaturmavahingoissa korvausmeno laski, kuten myös omaisuusvahingoissa, joissa hyvä vahinkokehitys ja suurien vahinkojen vähäisempi määrä näkyivät korvausmenossa positiivisesti.

Vuosi 2019 oli suurvahinkojen osalta hyvä vuosi, ja niitä sattui selvästi vähemmän kuin vuonna 2018. Tästä syystä myös jälleenvakuutuksen osuus maksetuista korvauksista pieneni merkittävästi. Jälleenvakuutuksen osuus maksetuista korvauksista vuonna 2019 oli 5,4 miljoonaa euroa. (Vuonna 2018

jälleenvakuutuksen osuus oli 6,3 miljoonaa euroa). Asiakkaillemme maksetut korvaukset vuonna 2019 olivat 68,2 miljoonaa euroa (70,5 miljoonaa euroa), joten laskua maksetuissa korvauksissa oli noin 3,3 %. Korvausvastuun muutos jälleenvakuutus huomioiden oli 0,4 miljoonaa euroa (7,2 miljoonaa euroa).

1.4 Erinomainen sijoitusvuosi epävarmassa ympäristössä

Vuoden 2019 aikana maailmantalouden kasvu hidastui vuosikymmenen alhaisimmalle tasolle. Koko vuoden pinnalla olleet maailmankaupan kiistat sekä Britannian EU-eron epäselvyys vaikuttivat sijoitusmarkkinoiden tunnelmiin. Pitkät markkinakorot olivat syksyyn asti ennätysalhaisella tasolla, mutta riskilliset omaisuuserät kehittyivät epävarmasta ympäristöstä huolimatta melko tasaisesti koko vuoden ajan.

Pohjantähden sijoitusomaisuuden arvo vuoden 2019 lopussa oli 221,9 miljoonaa euroa (203,7 miljoonaa euroa). Pohjantähden hallitus on asettanut sijoitustoiminnalle pitkän aikavälin 2,5 %:n vuosituottotavoitteen. Sijoitusmarkkinan epävarmuuden odotettiin jatkuvan vuoden 2019 aikanakin ja salkun osakeriskiä kevennettiin useaan otteeseen alkuvuoden aikana. Pohjantähden sijoitustuottoa 7,0 % voidaan pitää riskitasoon nähden erinomaisena. Salkun kymmenen vuoden keskimääräinen tuotto 3,5 % on hyvällä tasolla suhteessa hallituksen asettamaan 2,5 %:n tuottotavoitteen.

Korkosijoitukset tuottivat 5,5 %, noteeratut osakkeet 23,9 %, kiinteistösijoitukset 6,2 % ja pääomasijoitukset 11,4 %. Vuoden lopun sijoitusomaisuuden markkina-arvosta korkosijoitusten osuus oli 71 %, listattujen osakesijoitusten osuus 10 %, kiinteistösijoitusten osuus 14 % ja muiden sijoitusten 5 %. Likvidien korko- ja osakesijoitusten painoa salkussa on pyritty aktiivisesti siirtämään kohti kassavirtapohjaisia vaihtoehtoisia sijoituskohteita.

Sijoitustoiminnassa ollaan siirtymässä pelkän sijoitustuoton tavoitteesta myös vastuuelan markkina-arvon huomioivaan malliin. Tämä muutos pienentää kokonaisuudessaan yhtiön altistumista markkinariskeille.

1.5 Toimintaamme kuvaavia lukuja

Ensivakuutuksen maksutulo oli 101,5 miljoonaa euroa (99,7 miljoonaa euroa), muutos edelliseen vuoteen oli 1,8 %. Maksutulo kasvoi liikennevakuutuksen ja vapaaehtoisen autovakuutuksen osalta noin 2,2 miljoonaa euroa. Potilasvakuutuksen maksutuloa heikensi julkisen sektorin potilasvakuutuksen velkakirjojen arvonmuutos n. 1,4 milj. eurolla.

Luottotappiot olivat 0,1 miljoonaa euroa (0,6 miljoonaa euroa). Luottotappioiden pienentyminen johtui pääasiassa kertaluonteisesta perinnän tehostamistoimesta. Vakuutusmaksutuotot olivat 91,8 miljoonaa euroa (93,5 miljoonaa euroa) sisältäen luottotappiot ja vakuutusmaksuvastuun muutoksen.

Vastuuelan diskonttauksessa käytettävää laskuperustekorkoa alennettiin 1,0 %:iin (1,5 %). Tämän johdosta vastuuelka kasvoi 4,9 miljoonaa euroa. Laskuperustekorona muutos heikensi yhtiön vahinkosuhdetta noin 4 %. Korvauskulut alenivat yhteensä noin 8,2 miljoonaa euroa ollen 63,2 miljoonaa euroa (71,4 miljoonaa euroa) sisältäen vammaispalvelulain mukaisten korvausten korvausvastuun purkua noin 1,7 miljoonaa euroa. Vahinkosuhte jälleenvakuutus huomioituna oli 68,8 % (76,4 %).

Yhtiön kokonaisliikekulut ennen jälleenvakuutuksen palkkioita kasvoivat 33,4 miljoonaan euroon (30,7 miljoonaa euroa). Pääasiassa liikekuluja kasvatti panostus maksutulon kasvattamiseen. Liikekuluja rasittivat myös edelleen yhtiön hallinnollisissa toimissa jatkuneet tapahtumat. Liikekulusuhteeksi muodostui 28,5 % (25,7 %).

Yhtiön yhdistetty kulusuhde parani edellisvuodesta 97,3 %:iin (102,1 %), josta korvauskulujen osuus oli 68,8 % ja liikekulujen osuus 28,5 %. Kannattavuus parani kertaluonteisesti vaikuttavasta vastuuelan laskuperustemuutoksesta huolimatta.

Sijoitustoiminnan kirjanpidollinen tulos oli hyvä. Sijoitusten bruttotuotto oli 8,9 miljoonaa euroa (8,6 miljoonaa euroa) ja nettotuotto 3,6 miljoonaa euroa (3,6 miljoonaa euroa).

Emoyhtiön tulos oli 0,1 miljoonaa euroa (0,6 miljoonaa euroa). Vakuutustekninen kate ennen tasoitumäärän muutosta parani 2,5 miljoonaa euroon laskuperustekorona laskusta huolimatta. Yhtiön tasoitumäärää kerrytettiin noin 5,6 miljoonaa euroa. Tasoitumäärä oli tilikauden päättyessä 15,2 miljoonaa euroa (9,6 miljoonaa euroa).

2 Kehittämisen kohteina erityisesti henkilövakuuttaminen ja sähköistäminen

Vuoden 2019 aikana pääsimme tarjoamaan asiakkaillemme merkittävässä määrin uusia palveluita ja tuotteita.

Aloitimme Suomessa ainutlaatuisen henkilövakuutuksen, Tähtiterveysvakuutuksen, myynnin helmikuussa 2019. Tähtiterveys on vakuutus, jossa yhdellä vakuutuksella voi turvata koko perheen. Tähtiterveysvakuutus kattaa kaikki samassa taloudessa asuvat yhdellä yhteisellä omavastuulla ja vakuutusmäärällä, ilman terveys selvitystä. Tähtiterveydessä tapaturman ja sairauden hoitokulujen vakuutusmäärä on vuosittain uudistuva. Tämä tarkoittaa, että vakuutuskauden aikana maksetut korvaukset vähentävät vain kuluvan vakuutuskauden vakuutusmäärää, ja kauden uudistuttua asiakkaan valitsema vakuutusmäärä palaa ennalleen. Omavastuu on samalla tavoin kausittain uudistuva.

Otimme myös lakisääteisen työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen käyttöön osana Pohjantähtiturvatuoteperhettä ja -järjestelmää, ja pääsimme näin poikkeukselliseen tilanteeseen suomalaisessa vakuutusyhtiössä. Uudistuksen myötä yhtiön tuotteiden hoito- ja myyntiprosessi tapahtuvat samassa järjestelmässä. Paikoilleen ei kuitenkaan voi jäädä, niinpä vuoden 2019 loppupuolella aloitimme vakuutusjärjestelmän kokonaisuudistushankkeen.

Sähköitimme asiakaspalveluamme vuoden aikana merkittävästi. Vuoden alussa otimme käyttöön chatkanavan, jota täydensimme kesän alussa chat-robotilla eli chatbotilla.

Yksinkertaistimme kotivakuutustuotteitamme keväällä 2019, ja aloitimme näiden tuotteiden pohjalta kotivakuutusten verkkokaupan loppuvuodesta. Samalla loimme hyvän pohjan palveluiden ja tuotevalikoiman lisäämiseen verkkokaupassa. Tätä kehittämistä jatkamme jo tehdyn pohjalta.

Autovakuuttamisessa tapahtui osaltamme sähköisen vakuuttamisen läpilyönti. Kun uusista ajoneuvovakuutusten asiakkuuksista alkuvuonna 2019 tuli noin 30 % verkkokaupasta, lähenteli osuus syksyllä parhaimmillaan jo 60 %:a.

Vuoden vaihteessa täydensimme vielä yrityksen henkilövakuuttamista uudennaisella ryhmävakuutuksella – Yrityksen Tähtiterveysvakuutuksella. Yrityksen Tähtiterveysvakuutus on saumattomasti työterveyshuoltoon liitetty vakuutus, jossa on kolme turvan tasoa: Perusvarma, Tosihyvä ja Priima. Vakuutus lanseerattiin pilottivaiheen jälkeen myyntiin alkuvuodesta 2020.

Yhteinen valtakunnallinen hanke oli integroituminen kansalliseen tulosrekisteri Katreen, ja siihen liittyvien järjestelmien toteuttaminen. Katreen myötä käytämme vuodesta 2020 alkaen tulorekisterin tietoja niin korvaamisessa kuin työtapaturma- ja ammattitautivakuuttamisessa.

Yllämainittujen lisäksi toimintaamme tehostivat monet valmistuneet projektit, kuten esimerkiksi uuden intranetin käyttöönotto keväällä 2019.

Pohjantähden strategiaa täsmennettiin vuonna 2019. Strategian suuntaviivat olivat edelliseltä vuodelta jo selvänä ohjeena. Vuoden aikana tuotetut palvelut ja tuotteet ovatkin suoraan strategiasta johdettavissa ja samalla oleellinen osa strategiaamme jalkautusta. Kilpailukyvyyn ja erottautumisen tärkeys sekä tuotteiden erinomaisuuden vaatimus korostuvat jatkossa entisestään. Sähköistä asiointia olemme kehittäneet systemaattisesti. Vuoden 2019 aikana tehdyt palveluiden laajennukset sekä integraatiot kumppaneiden palveluihin ovat hyvä pohja tehokkaalle jatkokehittämiselle ja helppokäyttöisille palveluille.

3 Riskienhallinta – työtä toiminnan ennustettavuuden varmistamiseksi

Pohjantähti on asiakkaidensa omistama yhtiö, jonka vastuulla on asiakkaidemme riskien kantaminen. Asiakkain tulee voida luottaa siihen, että pystymme kaikissa olosuhteissa täyttämään lupauksemme. Siksi kiinnitämme erityistä huomiota omaan riskienhallintaamme. Osa näistä lupauksista ulottuu vuosikymmenien päähän tulevaisuuteen. Meidän on varauduttava hyvin epätodennäköisiin tapahtumiin niin vahinkotapausten kuin yleisen taloudellisen kehityksen osalta.

Riskienhallintamme lähtökohtana ovat hallituksen hyväksymät riskienhallinnan periaatteet. Ne määrittelevät riskienhallinnan organisaation, toimintaperiaatteet sekä keskeiset riskienhallintakeinot. Vuosittain laadittavassa riskienhallintasuunnitelmassa määrittelemme toimintamme konkreettiset tavoitteet ja sovellettavat valtuusrajat. Riskienhallinnan järjestämisestä vastaa kukin esimies omalla vastuualueellaan hallituksen vahvistaman ohjeistuksen ja valtuuksiensa puitteissa.

Solvenssi II -direktiivin riskienhallinnalle asettamat vaatimukset on otettu osaksi organisaatiomme toimintaa. Riskienhallinnassa teemme koko yhtiön tasolla oman riski- ja vakavaraisuusarvion vähintään kerran vuodessa sekä silloin, jos riskiprofiili merkittävästi muuttuu. Organisaation operatiiviset riskit tunnistetaan säännöllisesti osana riskienhallintajärjestelmää. Strategisten riskien tunnistaminen ja niiden säännöllinen arvioiminen mahdollistaa yhtiön johtamisen sen riskipositio huomioiden. Merkittävistä riskeistä raportoidaan säännöllisesti hallitukselle osana riskienhallinnan raportointia.

Yhtiön vakuutuspolitiikassa on kuvattu vakuutustoiminnan tavoitteet, keskeiset prosessit sekä menettelytavat ja vastuut, joilla tuetaan strategisten tavoitteiden toteutumista. Nämä liittyvät muun muassa kannattavuuden seurantaan, vakuutusliikkeen merkitsemiseen ja jälleenvakuutussuojan hankkimiseen.

Vakuutustoiminnassa keskitymme ensisijaisesti yksityistalouksien sekä pienten ja keskisuurten yritysten riskien vakuuttamiseen. Keskeiset riskit liittyvät hinnoitteluun ja vakuutettavien kohteiden valintaan. Riskinmukainen hinnoittelu toteutetaan noudattaen kannattavuuden periaatteita ja vakuutettavat kohteet valitaan suunnitelmallisesti. Vältämme suurien sekä harvinaisten riskien vakuuttamista. Suurvahinkojen varalta olemme järjestäneet jälleenvakuutuksen turvaavasti.

Sijoitustoiminnassa harjoitamme maltillista riskinottoa pyrkien tasaiseen strategiaan mukaiseen tuottoon. Sijoitustoiminnan riskitaso määritellään yhtiön riskienhallintastrategiassa. Sijoitusten riskitasoa hallitaan sisäisellä VaR-mittarilla. Riskinottohalukkuus ja riskirajat toimivat keskeisenä riskienhallinnan välineenä sijoitustoiminnan päätöksenteossa. Yhtiön sijoituksista merkittävä osa on korkosijoituksia. Osakesijoituksissa painotetaan riskin maantieteellistä sekä toimiala- ja kohdeyritysten markkina-arvon mukaista hajauttamista.

Pohjantähden strategiset riskit liittyvät yhtiön asemaan muuttuvassa kilpailuympäristössä. Kilpailuympäristöä hallitsevat suuret finanssikonsernit vahvoine resursseineen. Vastauksena näihin haasteisiin kehitämme joustavia toimintamalleja, joissa verkkopalvelut täydentävät laajaa paikallista toimistoverkostoamme ja sen tarjoamaa henkilökohtaista palvelua. Uskomme asiakkaidemme arvostavan mahdollisuutta valita kussakin tilanteessa itselleen parhaiten soveltuvan palvelumuodon.

Riskienhallinnastamme ja merkittävimmistä riskeistämme kerromme tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa kohdassa *Riskit ja riskienhallinta*.

4 Valvonta

4.1 Sisäinen valvonta

Pohjantähden hallitus on vahvistanut yhtiön sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet. Ne määrittelevät sisäisen valvontamme tavoitteet, organisoitumisen, prosessit sekä raportointimenettelyt. Toimintaperiaatteet arvioidaan hallituksessa vuosittain.

Sisäisen valvontamme tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen, resurssien taloudellinen ja tehokas käyttö, toimintaan liittyvien riskien riittävä hallinta sekä johtamisen tukena käytettävän taloudellisen ja muun informaation luotettavuus. Sisäinen valvonta on osa liiketoimintaamme ja sitä toteutetaan kaikilla organisaation tasoilla. Sisäinen valvontamme kattaa soveltuvin osin myös ulkoistetut toiminnot.

Pohjantähdessä on lisäksi liiketoiminnoista riippumattomat toiminnot, jotka varmistavat sisäisen valvonnan kaikilla toiminnan alueilla ja tukevat sisäisen valvonnan kehittämistä. Nämä riippumattomat toiminnot ovat riskienhallinta, compliance-toiminto ja sisäinen tarkastus.

Taloudellisen raportoinnin tuottamisen päävastuu on yhtiön taloushallinnolla. Taloushallinnon tehtävänä on huolehtia siitä, että yhtiössä on käytettävissä oikea ja riittävä tieto yhtiön tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tähän sisältyy lakisääteisen raportoinnin (kirjanpito ja tilinpäätös) edellyttämän talousinformaation lisäksi yhtiön päätöksentekoa tukeva ja ohjaava ajantasainen ja olennainen tieto.

Toimintavuoden aikana on panostettu edelleen merkittävästi riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämiseen sekä jatkettu raportoinnin ja raportointimenettelyjen kehittämistä osana yhtiön hallintojärjestelmän kokonaisuutta.

4.2 Compliance

Sisäiseen valvontaan kuuluu myös säännösten noudattamista valvova toiminto (compliance-toiminto). Pohjantähden hallitus on vahvistanut yhtiön compliance-toiminnolle toimintaperiaatteet, jotka arvioidaan hallituksessa vuosittain. Pohjantähden compliance-toiminto toimii riippumattomasti, päätoimisesti ja erillään yhtiön liiketoiminnasta raportoiden suoraan hallitukselle ja ylimmälle toimivalle johdolle. Compliance-toiminnosta vastaa Compliance Officer.

Säännösten noudattamisella tarkoitetaan lakien, sitä alemman asteisten säännösten sekä viranomaismääräysten noudattamista. Lisäksi valvomme Pohjantähdessä hyvien toimintatapojen, vakuutusalan itsesääntelyn, yhtiön omien eettisten toimintaperiaatteiden (Code of Conduct) ja muiden sisäisten periaatteiden sekä yhtiön ohjeistusten noudattamista. Lähtökohtana on, että lakien, viranomaismääräysten ja sääntöjen noudattaminen on keskeinen osa yrityskulttuuriamme, ja edellytämme jokaisen pohjantähtiläisen sitoutuvan tähän.

Säännösten noudattamatta jättämisellä voi olla vakavia taloudellisia, oikeudellisia, hallinnollisia tai yhtiön mainetta vahingoittavia seuraamuksia. Compliance-toiminnon tavoitteena onkin varmistaa säännösten noudattaminen koko yhtiössä kaikilla organisaatiotasoilla. Tavoitteena on tunnistaa yhtiön toiminnassa ilmenevät compliance-riskit ja arvioida niiden merkitystä siten, että ennakointi-, valvonta- ja korjaustoimenpiteet kohdistetaan tehokkaasti. Tavoitteena on myös huomata mahdolliset laiminlyönnit nopeasti ja reagoida niihin asianmukaisesti sekä varmistaa korjaustoimenpiteiden riittävyys.

Toimintavuoden aikana kehitimme edelleen yhtiön compliance-toimintoa vahvistaen edelleen hallintojärjestelmää laatien dokumentaatiota ja kouluttaen henkilöstöä.

4.3 Sisäinen tarkastus

Pohjantähden sisäisen tarkastuksen tehtävänä on avustaa yhtiön hallitusta ja johtoa toiminnan ohjauksessa, valvonnassa ja varmistamisessa suorittamalla toimintaan kohdistuvaa tarkastusta. Sisäisen tarkastuksen suorittama tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointi- ja varmistustoimintaa. Tarkastus tukee johtoa strategian toteuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Pohjantähden hallitus on vahvistanut yhtiön sisäisen tarkastuksen toimintaperiaatteet. Toimintaperiaatteet arvioidaan hallituksessa vuosittain.

Sisäinen tarkastus laatii vuosittain riskiperusteisen tarkastussuunnitelman toiminnan ja liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamisen näkökulmat huomioiden. Sisäinen tarkastus raportoi tehdyistä tarkastuksista sekä suositusten noudattamisesta ja toimenpiteistä johdolle ja hallitukselle. Sisäinen tarkastus on toteuttanut toimintavuonna 2019 suunnitelman mukaisia tarkastuksia ja raportoinut tarkastuksista hallitukselle.

Toimintavuonna yhtiössä on sisäisen tarkastuksen tehtävän hoitaminen ulkoistettu KPMG Oy:lle varmistaksemme sisäisen tarkastuksen tehokkaan ja laadukkaan toiminnan. Ulkoistaminen perustuu kirjalliseen palvelusopimukseen.

Osana sisäistä valvontaa sisäinen tarkastus ja compliance-toiminto tekevät aktiivista ja tiivistä yhteistyötä riskienhallintatoiminnon kanssa.

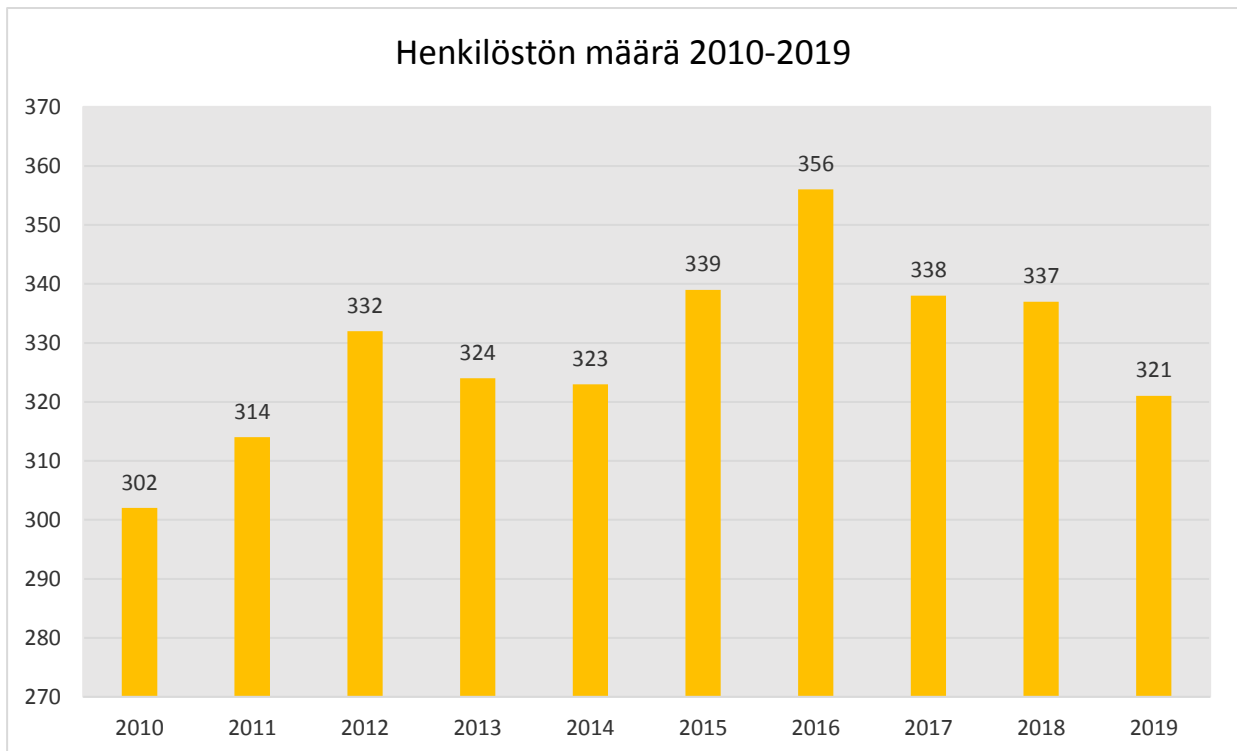
4.4. Viranomaisvalvonta

Vakuutusala valvova Finanssivalvonta asetti 14.5.2018 asiamiehen valvomaan yhtiön toimintaa. Asiamiehen tehtävässä toimi asianajaja Pekka Jaatinen myös toimintavuonna.

Asiamiehen asettaessaan Finanssivalvonta nosti esiin tarpeet muun muassa yhtiömme hallintorakenteen vakauttamisessa ja riskienhallinnan kehittämässä. Toimintavuoden aikana Finanssivalvonnan esiin nostamia asioita on edelleen kehitetty varmistuen näin hallintojärjestelmämme säännösten mukaisuus. Henkilöresurssimme ja osaaminen yhtiön riippumattomissa valvontatoiminnoissa on toimintavuoden aikana varmistettu. Kehitystoimien jälkeen Finanssivalvonta on arvioinut tilannetta uudelleen ja tehnyt 10.2.2020 päätöksen asiamiehen valvonnan lopettamisesta yhtiön toiminnassa.

5 Henkilöstö

Vuoden 2019 lopussa yhtiössämme työskenteli 321 henkilöä (335 henkilöä), joista määräaikaisia oli 18. Määräaikaisuuksien syynä ovat pääsääntöisesti olleet perhevapaat, opintovapaat, kausiluonteiset työt tai projektiperusteiset syyt. Keskimääräinen henkilöstömäärämme vuonna 2019 oli 335 (339 henkilöä). Henkilöstöstämme noin puolet työskentelee pääkonttorillamme Hämeenlinnassa ja loput palvelukonttoreillamme eri puolella Suomea.

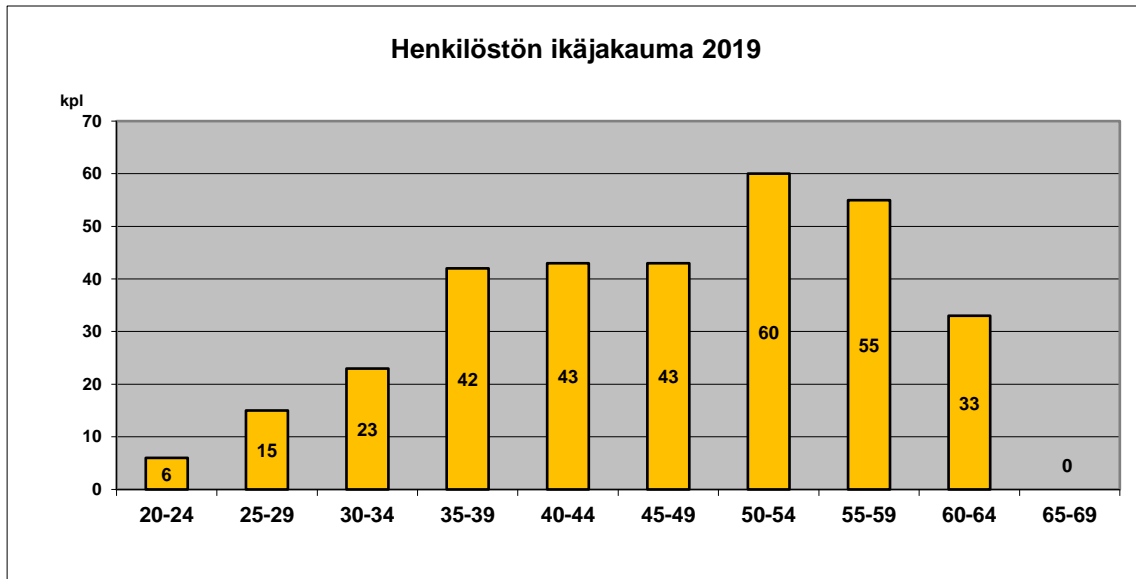
Yhtiössä on vuoden 2019 aikana jätetty useita tehtäviä täyttämättä, ja tehty korvaavia rekrytointeja harkiten. Uudet rekrytoinnit ovat kohdistuneet asiantuntija-alueille, joilta meiltä selvästi puuttuu osaamista. Toimet eivät ole kuitenkaan olleet riittäviä. Tästä johtuen sekä tuotannollisista, taloudellisista ja organisaation uudelleenjärjestelyyn liittyvistä syistä yhtiössä käynnistettiin yhteistoimintaneuvottelut loppuvuodesta 2019.

Yhteistoimintaneuvottelut koskivat yhtiön suunnittelemaa henkilö- ja yritysasiakasliiketoiminnan sekä vakuutus- ja korvauspalveluiden uudelleenorganisointia. Myös toiminnan tehostamiselle nähtiin tarvetta, jotta voisimme varmistaa kilpailukykyämme sekä mahdollistaa vastaamisen asiakaskäyttäytymisen muutoksiin.

Vähentämisten ja olennaisten työsuhteen ehtojen muutosten kohteena olevien työntekijöiden määrä oli 110 henkilöä. Samaan aikaan organisaatioomme avautui yli 50 uutta tehtävää. Neuvottelut päättyivät 16.12.2019, jonka jälkeen avasimme sisäisesti haettavaksi uudet tehtävät ja veimme uudelleenorganisointia eteenpäin. Uusiin ja muuttuneisiin tehtäviin tai työntekopaikkoihin saimme melko hyvin rekrytoitua sisäisiä hakijoita, ja pystyimme myös tarjoamaan urakiertoa sekä uusia haasteita usealle.

Täyttämättä jääneisiin tehtäviin pyrimme löytämään tekijät kevään 2020 aikana. Uusien ja muuttuneiden tehtävien täyttämisen jälkeen työsuhde päättyi yhteisellä sopimuksella tammikuussa 33 henkilön osalta ja yksi irtisanottiin.

Muutos on organisaatiollemme mittava, mutta tarpeellinen. Muutoksessa vahvistettiin asiakkaan eniten käyttämien palvelukanavien; verkko- ja puhelinpalvelun resursointia, oman asiakaskunnan vakuutusturvasta huolehtivien määrää sekä alueellista johtamista. Prosessien yksinkertaistamisella ja järkevällä työnjaolla löydettiin myös tehostamisen varaa. Asiakaspalvelu kattavasti ympäri Suomen on edelleen keskiössämme, ja yhä edelleen meidät tavoittaa myös konttoreilta tutuilta alueilta.

Henkilöstömme sukupuolijakaumassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia verrattuna vuoteen 2018 verrattuna. Vuonna 2019 naisia on henkilöstöstämme 69 % ja miehiä 31 %. Työntekijöidemme keski-ikä on noussut vuodesta 2018 (45 vuotta) ollen 47,5 vuotta vuonna 2019. Keski-ikä nousua selittävät sekä pitkät työsuhteet että rekrytoinnit vaativiin asiantuntijatehtäviin, joiden valinnoissa ovat painottuneet kokemus ja näytöt. Tavoitteenamme on monimuotoinen työpaikka, jossa työyhteisöt koostuvat erilaisista ja eri-ikäisistä ihmisistä.

Sitouttaaksemme nykyistä henkilöstöämme kannustamme sisäiseen tehtäväkiertoon, ja pyrimme näin tarjoamaan uusia haasteita yhä useammalle. Lisäksi moniosaamisen kasvattaminen, työn ja työtapojen muokkaaminen, projektityöskentely sekä kehitystyö tarjoavat mahdollisuuksia osaamisen laajentamiselle.

Vuonna 2019 määrittelimme tarkemmin strategisen osaamisemme, ja laadimme tarkemmat osaamisprofiilit keskeisiin työtehtäviimme osaamisen kehittämisen systematisoimiseksi. Esimiestyön ja ketterien menetelmien kehittäminen painottuivat tuote- ja palveluvalmennusten rinnalla vuonna 2019. Vuonna 2020 jatkamme esimies-, myynti- ja vuorovaikutusosaamisen kasvattamista sekä asiakaskeskeisyyden ruokkimista kaikessa toiminnassamme.

Työkyvyn ja työhyvinvoinnin tukemiseksi otimme käyttöön kuukausittaisen Työvire-mittauksen, jonka pohjalta jokaisessa työyhteisössä laadittiin kehitysuunnitelmat. Kuukausittainen mittaus toimii pulssina siitä, ollaanko toimenpiteiden kanssa menossa oikeaan suuntaan. Loppuvuoden rankkoja yhteistoimintaneuvotteluajoja lukuun ottamatta Työvire-yhtiössämme oli tasolla ”hyvä”.

Systematisoimme johtamiskäytäntöjämme luomalla Pohjantähden johtamisen mallin yhdessä esimiesten kanssa. Oleellinen osa tätä ovat kuukausittaiset onnistumiskeskustelut, jossa työntekijä yhdessä esimiehensä kanssa pohtii keinoja tulevan kuukauden onnistumisen varmistamiseksi. Keskusteluilla on myös iso rooli työhyvinvoinnin varmistamisessa yksilötasolla – ”miten menee” ja ”millainen fiilis” ovat osa puheenaiheita.

Yhdessä tekemisellä on merkittävä rooli toiminnassamme. Vuoden 2019 aikana teimme yhdessä henkilöstömme kanssa työhyvinvoinnin toimenpideohjelmat, strategian toimeenpanosuunnitelmia, ideoimme unelmien työpaikkaa ja kehitimme prosesseja. Henkilöstön keskuudesta nimettyjen työhyvinvointi-tsemppareiden joukko ideoi vuoden varrella toimia tukemaan tavoitteitamme ”Kiva tulla töihin” ja ”Terveenä läpi työuran”. Yhtiötasolla toteutettiin mm. liikuntahaaste, verkkovalmennuksena toteutettu 3 kuukauden hyvinvointiohjelma, Unelmien työpäivä sekä Lapsi mukaan töihin -päivä.

Kehitimme työaikajoustojamme laajentamalla asiakaspalvelun työaikaliukumia, lisäämällä etätöitä sekä ottamalla käyttöön vuorotteluvapaan. Sairauspoissaolomme laskivat vuoden 2019 aikana 3,7 %:iin (4,7 %). (Sairauspoissaolo-luku sisältää kaikki sairauspoissaolot, myös yli 100 päivää jatkuneet ja tapaturmista aiheutuneet poissaolot).

Tilikaudella maksetut palkat ja palkkiot ovat kehittyneet seuraavasti:

2019: 15.755.066 €

2018: 15.199.549 €

2017: 15.730.855 €

Vuotta 2019 on henkilöstön ja henkilöstötoimintojen näkökulmasta kuvattu tarkemmin erillisessä henkilöstöraportissa.

6 Yhteiskuntavastuu

Toimimme Pohjantähdessä vastuullisesti ja eettisesti, kestävän kehityksen periaatteita noudattaen. Strategiassamme olemme tunnistaneeet kestävän kehityksen ja vastuullisuuden merkittäviksi toimintaa ohjaaviksi trendeiksi. Haluamme vastata asiakkaiden odotuksiin, ja myös ohjata asiakkaita esimerkiksi ekologisten sähköisten palvelujen käyttöön. Asiakkaistamme enemmistö asioikin puhelimitse tai sähköisiä kanavia käyttäen.

Keskinäisenä yhtiönä kohdennamme toimintamme tuloksesta suuren osan omistaja-asiakkaidemme hyväksi palveluiden ja tuotteiden kehittämisen sekä asiakasetujen muodossa. Näitä etuja ovat esimerkiksi kilpailukykyiset vakuutusmaksut sekä erilaiset turvan laajennukset, jotka lisäämme asiakkaan vakuutusturvaan veloituksetta. Toimintatapoihimme ei kuulu uusien asiakkaiden kalastelu kannattamattomilla hinnoilla, vaan vakaa kaikille asiakkaillemme maltillinen hintakehitys.

Olemme poliittisesti sitoutumaton yhtiö, emmekä anna vaalitukea. Pohjantähden edustajia on alan järjestöissä, muun muassa Finanssiala ry:n (FA) vastuullisuustoimikunnassa sekä muissa yhteiskunnallisissa organisaatioissa vaikuttamassa toimintaympäristömme myönteiseen kehitykseen. Olemme sitoutuneet finanssialan toimijana ja FA:n jäsenenä vastuullisuus- ja ilmastotyöryhmien sopimien tavoitteiden edistämiseen.

Sijoitustoiminnassamme huomioimme vastuullisuuden vaatimukset ja kannustamme varainhoitajiamme noudattamaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteita. Sijoitussuunnitelmassamme olemme tunnistaneeet toiminnassamme huomioitaviksi teemoiksi vähähiilisyden aktiivisen edistämisen sekä ympäristötehokkuuden kasvattamisen suorissa kiinteistösijoituksissa.

Arjessa teemme valintoja kestävän kehityksen periaatteita kunnioittaen, tässä joitakin esimerkkejä:

- Neuvomme asiakkaitamme vahingontorjunnassa, annamme suojeluohjeita sekä ohjaamme asiakkaita vahinkotilanteissa yhteistyökumppaneille, jotka toimivat vastuullisesti.
- Ohjaamme aktiivisesti asiakkaitamme ottamaan käyttöön sähköisen palvelukanavamme Oma Pohjantähden sekä sähköiset tulosteet.
- Pääkonttorillamme Hämeenlinnassa käytössä on sähköautojen lataukseen sopivia sähköpistokkeita, joita työntekijämme voivat varata autojensa lataukseen.
- Tarjoamme mahdollisuuksia etätöihin, millä on myös positiivisia ilmastovaikutuksia.
- Henkilöstöruokalassamme vältämme kertakäyttöastoiden käyttöä ja pidämme hävikin pienenä.
- Kierrätämme toimistokalusteitamme.

Työmarkkinoilla haluamme erottua eduksemme haluttavana työnantajana. Tästä huolehdimme parhaiten antamalla hyvän kuulua nykyisten työntekijöidemme suusta. Haluamme jatkossakin olla inhimillinen ja

lämmihenkinen työnantaja ja rakentaa yhdessä yhtenäistä Pohjantähteä. Asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin vastaaminen edellyttää meiltä kaikilta uudenlaista ketteryyttä ja aktiivisuutta. Tarjoamme henkilöstöllemme kehittymismahdollisuuksia ja tuemme henkilöstöä työkyvyn ylläpidossa erilaisin toimenpitein.

Keskinäisenä, asiakasomistajiemme eduista huolehtivana yhtiönä hyväntekeväisyyteen kohdistamamme varat ovat maltillisia. Pyrimme kohdistamaan ne yhteiskunnallista hyvää tekeviin kohteisiin. Vuonna 2019 päätimme panostaa syrjäytymisen vastaiseen työhön. Kohteen valintaraati koostui henkilöstömme jäsenistä. Hakemusten kautta kohteeksemme valikoitui Ihme ja Kumma Tuki Ry, jonka toiminnan tavoitteena on erityisnuorten avustaminen omatoimiseen arkeen ja työelämään. Markkinointiyhteistyön muodossa tuimme lisäksi Suomen Uimaliiton toimintaa sekä Hämeenlinnaista HPK Liiga Oy:tä. HPK-yhteistyön ehtojemme mukaisesti osa tuesta ohjautuu HPK:n nuorisotyöhön tavoitteena nuorten ja lasten liikunnan edistäminen.

Noudatamme kaikessa toiminnassamme lakeja, yhtiön tekemiä sitoumuksia sekä hyvää hallintotapaa, joka perustuu Corporate Governancen tarkoitamiin hallintokoodeihin. Eettinen ohjeistuksemme, Code of Conduct, on päivitetty 2019, ja se on ollut kaikkien pohjantähtiläisten kerrattavana. Sisäisillä valvontamenettelyillä varmistamme, että yhtiössämme toimitaan nykyisten ja tulevien asiakkaidemme eduksi.

7 Hallinto omistajien etujen valvojana

Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö on vakuutusyhtiölain tarkoittama keskinäinen vahinkovakuutusyhtiö ja yhtiön hallintotapa perustuu yhtiömuodon mukaisesti keskinäisyyteen.

Yhtiön toiminnan perustana ovat vakuutusalaan koskeva lainsäädäntö, yhtiöjärjestys, Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet sekä yhtiön sisäiset hallintojärjestelmää koskevat periaatteet. Pohjantähti noudattaa keskinäiselle yhtiölle soveltuvin osin Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia (Corporate Governance 2020). Pohjantähden selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä sisältyy tähän toimintakertomukseen.

7.1 Yhtiökokous

Keskinäisen vakuutusyhtiön osakkaita ovat vakuutuksenottajat sekä takuuosuuksien omistajat. Ylin päätösvalta on yhtiökokouksella. Yhtiökokouksessa osakkaalla käytävissä olevan äänimäärän määräytymisen perusteista on säädetty yhtiöjärjestyksessä.

Toimintavuoden varsinainen yhtiökokous pidettiin 3.5.2019.

7.2 Hallitus

Pohjantähden hallitukseen kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan 3–6 jäsentä. Yhtiökokous päättää hallituksen jäsenten lukumäärästä sekä valitsee hallituksen jäsenet vuodeksi kerrallaan. Vuonna 2019 yhtiökokous päätti hallituksen jäsenmääräksi kuusi jäsentä kuten vuonna 2018. Hallitus valitsee kunkin toimikautensa alussa keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Hallitukseen valittavan jäsenen on oltava hyvämaineinen, ja hänellä on oltava tehtävän hoitamisen vaatima ammatillinen pätevyys ja kokemus. Hallituksessa on lisäksi oltava edustettuna sellainen yleinen vakuutustoiminnan tuntemus kuin vakuutusyhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen. Hallituksen jäsenillä tulee kokonaisuutena arvioiden olla sopivaa ammatillista kokemusta vakuutus- ja rahoitusmarkkinoista, yhtiön liiketoimintastrategiasta ja liiketoimintamallista, hallintojärjestelmästä, rahoitus- ja vakuutusmatemaattisesta analyysistä ja sääntelystä.

Hallituksen tulee johtaa yhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti. Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä vastaa siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Pohjantähden varsinaisessa yhtiökokouksessa 3.5.2019 hallituksen jäseniksi valittiin Ambientia Group Oy:n hallituksen puheenjohtaja, OTK Kari Kaartinen; aluejohtaja, GeMBA Jussi Pohto; hallitusammattilainen, KTM Taru Narvanmaa; vakuutustieteen professori, FT Lasse Koskinen; tietohallintojohtaja, DI Virpi Ruoti ja Head of Banking and Insurance, KTM Harri Lauslahti. Hallitus valitsi keskuudestaan puheenjohtajaksi Kari Kaartisen.

Hallituksen perustehtävänä on strategisen ohjauksen lisäksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen. Näihin kuuluvina hallitus on määritellyt yhtiön keskeisiksi toiminnoiksi riskienhallinnan, sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen sekä compliance-toiminnon, joiden tilan hallitus arvioi vuosittain. Muiksi keskeisiksi toiminnoiksi hallitus on määritellyt aktuaaritoiminnon, kirjanpidon, varainhoidon ja hallinnon.

Hallitustyön tukena toimii sijoitustoimikunta, jonka tehtävänä on edistää ja valmistella sijoitusasioita hallitukselle. Sijoitustoimikuntaan kuuluu kaksi hallituksen jäsentä sekä Pohjantähden toimitusjohtaja, sijoitusjohtaja, riskienhallintajohtaja, aktuaarijohtaja ja talousjohtaja. Lisäksi sijoitustoimikunta käyttää apunaan kahta ulkopuolista sijoitustoiminnan asiantuntijaa.

Hallitustyön avuksi on perustettu myös riskienhallintatoimikunta, jonka tehtävänä on edistää ja valmistella riskienhallintaan liittyviä asioita hallitukselle. Riskienhallintatoimikuntaan kuuluu kaksi hallituksen jäsentä sekä Pohjantähden toimitusjohtaja, riskienhallintajohtaja, sijoitusjohtaja, aktuaarijohtaja ja talousjohtaja.

Hallitus on laatinut vuosittaisen työkalenterin, joka sisältää hallitusvastuuseen kuuluvat hallituksen käsiteltäväksi tulevat asiat. Työkalenteri sisältää Pohjantähden omien hallitusasioiden lisäksi mm. vakuutusyhtiölain ja Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelman sisältämät hallituksen vastuulle kuuluvat asiat. Työskentelynsä tehokkuuden takaamiseksi hallitus arvioi itsearviointina vuosittain toimintaansa ja työskentelytapojaan.

Hallitus on arvioinut jäsentensä riippumattomuuden ja kaikki hallituksen jäsenet ovat hallinnointikoodin tarkoittamalla tavalla riippumattomia yhtiöstä.

Hallitus kokoontui 17 kertaa vuonna 2019. Kokouksien osallistumisprosentti oli noin 91 %.

7.3 Hallituksen valiokunnat

Hallituksella on yksi valiokunta, nimitysvaliokunta, jonka tehtävänä on valmistella asioita yhtiökokoukselle, erityisesti hallituksen jäsenten valintaan liittyen. Nimitysvaliokunnan puheenjohtajana toimii hallituksen puheenjohtaja, joka kutsuu valiokunnan koolle.

7.4 Toimitusjohtaja ja muu johto

Toimitusjohtajan tehtävänä on hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hoitamalla liiketoimintaa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti ja huolehtia, että yhtiö toimii lain, viranomaismääräysten, hyvän vakuutustavan ja sopimusvelvoitteiden mukaisesti. Yhtiön toimitusjohtajana toimii Aki Kiiliäinen.

Yhtiön varatoimitusjohtajana toimii Krista Rantala. Varatoimitusjohtaja avustaa toimitusjohtajaa ja toimii tarvittaessa hänen sijaisenaan. Varatoimitusjohtaja vastaa toimitusjohtajan alaisuudessa hallinnosta ja yhtiön lakiasioista.

Lisäksi toimitusjohtajaa avustavat johtoryhmä ja muut yhtiön johtoon kuuluvat, keskeisistä toiminnoista vastaavat henkilöt.

7.5 Lähipiiri

Pohjantähdellä on hallituksen vahvistama ohjeistus lähipiirioikeustoimista. Eturistiriitojen torjumista koskevaa ohjeistusta on sisällytetty myös Code of Conduct -periaatteisiin. Yhtiön lähipiiriin kuuluvat henkilöt on dokumentoitu. Lähipiiriin kuuluville henkilöiltä pyydetään vuosittain selvitys heidän muista vastuuasemistaan.

Lähipiirin kanssa tehtäviin oikeustoimiin tulee olla toimitusjohtajan lupa. Lähipiirioikeustoimien raportoinnista hallitukselle vastaa toimitusjohtaja ja oikeustoimia valvoo sisäinen tarkastus. Selvitys tehdyistä oikeustoimista saatetaan hallituksen tietoon vuosittain.

Hallitus on käsitellyt vuoden 2019 lähipiirioikeustoimia alkuvuonna 2020.

7.6 Sisäpiirihallinto

Pohjantähdellä on hallituksen vahvistama sisäpiiriohje. Yhtiöllä ei ole pysyvää julkista sisäpiirirekisteriä, koska yhtiö on keskinäinen yhtiö eikä sen takuusuuksilla käydä kauppaa. Samasta syystä yhtiöllä ei ole myöskään pysyvää yritys kohtaista sisäpiirirekisteriä. Hallitus päättää tarvittaessa hankekohtaisesti sisäpiirirekisterin käyttöön otosta.

7.7 Konserni

Pohjantähden konserniin kuului vuoden 2019 ajan emoyhtiö Pohjantähti Keskinäisen Vakuutusyhtiön lisäksi pääasiassa kiinteistöyhtiöitä. Konserniin kuuluivat Vanajan Liikehuoneistot Oy, Kiinteistö Oy Reskan Kulma sekä Vanain Kiinteistö Oy. Omistusosuus tamperelaisessa Kyttälänkontu Oy:ssä on noin 55 %. Keskinäisen osakeomistuksen eliminoinnissa olemme käyttäneet hankintamenomenetelmää. Kiinteistöyhtiöiden rakennusten suunnitelman mukaiset poistot olemme kirjanneet konsernitilinpäätöksessä.

7.8 Omistusyhteisyritykset

Asunto Oy Hämeenlinnan Hallituskatu 12 -nimisessä yhtiössä Pohjantähden omistus on noin 22 %. Yhtiötä ei ole yhdistetty konsernitilinpäätökseen sen vähäisen merkityksen vuoksi.

8 Takuusuudet, oma pääoma ja rahastot

8.1 Takuusuudet

Takuupääoman määrä on 8 064 000 euroa. Tämä vastaa 8 064 kappaletta B-sarjan takuusuuksia, joiden kirjanpidollinen vasta-arvo on 1 000 euroa kappaleelta. Takuupääoma on jakautunut siten, että asiakkailamme on 244, Keskinäisellä Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisella 3 907 ja Veritas Eläkevakuutusosakeyhtiöllä 3 907 B-sarjan takuusuutta. Yksi B-sarjan takuusuus tuottaa 200 ääntä yhtiökokouksessa käytettäväksi.

8.1.1 Takuusuudet omassa hallussa

Pohjantähden omassa hallussa on kuusi B-sarjan takuusuutta, yhteiseltä kirjanpidolliselta vasta-arvoltaan 6 000 euroa.

8.1.2 Selvitys hallituksen ja johdon omistuksesta

Hallituksen jäsenten taikka yhtiön ylimmän johdon tai heidän lähipiirinsä omistuksessa ei ole B-sarjan takuuosuuksia.

8.2 Oma pääoma ja rahastot

Tilinpäätöksen mukaiset rahastot ovat:

SIDOTTU OMA PÄÄOMA

Pohjarahasto	2 520 563,78
Takuupääoma	8 064 000,00

VAPAA OMA PÄÄOMA

Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	0,00
Muut rahastot	7 843 311,51
Ylijäämä	34 844 521,23
	<u>53 272 396,52</u>

8.2.1 Hallituksen ehdotus voiton käytöstä

Tilikauden voitto verojen jälkeen oli 106 309,01 euroa (vuosi 2018: 570 403,55 euroa).

Takuuosuuksien B-sarjan yhtiön ulkopuolisille omistajille maksetaan voitonjakona yhtiöjärjestyksen mukaan korkoa yhtiökokouksen päättämän koron mukaisesti. Loput yhtiön voitosta jätetään ylijäämien tilille. Yhtiön hallussa oleville omille takuuosuuksille ei makseta korkoa. Hallitus esittää, että yhtiön ulkopuolisessa omistuksessa oleville B-sarjan takuuosuuksille maksetaan korkoa 1,0 % eli pohjakorko -0,5 % lisättynä 1,5 % marginaalilla, euromääräisesti 80 580,00 euroa.

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat ovat 42 687 832,74 euroa.

Tilikauden päättymisen jälkeen Pohjantähden maksuvalmius on jatkunut hyvänä, mutta epävarmuus yhtiön taloudelliseen asemaan on kasvanut johtuen korona-viruksen aiheuttamasta maailmanlaajuisesta pandemiasta.

HALLINTO

HALLITUS 14.5.2018 lähtien

Kari Kaartinen, Hämeenlinna (puheenjohtaja 26.6.2018 lukien)
Jussi Pohto, Hämeenlinna (varapuheenjohtaja)
Lasse Koskinen, Tampere
Taru Narvanmaa, Turku
Elina Salmivala, Pori
Tapio Vekka, Hämeenlinna

HALLITUS 3.5.2019 lähtien

Kari Kaartinen, Hämeenlinna (puheenjohtaja 26.6.2018 lukien)
Jussi Pohto, Hämeenlinna (varapuheenjohtaja)
Lasse Koskinen, Tampere
Taru Narvanmaa, Turku
Virpi Ruoti, Helsinki
Harri Lauslahti, Kauniainen

JOHTORYHMÄ 31.12.2019

Aki Kiiliäinen, toimitusjohtaja
Krista Rantala, varatoimitusjohtaja, yhtiön lakimies
Petteri Holopainen, kehitysjohtaja
Minna Kiiso, korvaus- ja vakuutuspalvelujohtaja
Elina Kotilainen, tietohallintojohtaja
Riitta Yliviikari, liiketoimintajohtaja

Kaija Riipinen, talousjohtaja
Kati Knopp-Nyholm, henkilöstöjohtaja

Jenni Kotiranta, henkilöstöedustaja

MUU JOHTO 31.12.2019

Taina Antila, compliance officer
Kari Lahti, aktuaarijohtaja
Jani Pajukangas, riskienhallintajohtaja
Jani Partanen, sijoitusjohtaja

TILINTARKASTAJAT

VARSINAISET:
Ulla Nykky, KHT
Timo Eerola, KHT

VARALLA:
Jenni Smedberg, KHT
Terhi Mäkinen, KHT

9 KATSAUS STRATEGIAAN SEKÄ TARKASTELUKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT JA TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Toimintamme perustuu edelleen poikkeuksellisen henkilökohtaiseen palveluun. Strategiamme ydin onkin asiakas. Asiakassuhteemme perustuvat aktiiviseen huolenpitoon todellisten tarpeiden pohjalta.

Haluamme oppia jatkuvasti saamastamme palautteesta ja kehittää palveluitamme asiakaslähtöisesti. Henkilökohtaisen palvelun keskiössä ovat yksilölliset vakuutusratkaisut, joita laajennamme riskienhallintapalveluilla sekä terveys- ja hyvinvointiratkaisuilla.

Parantamalla toimintamme tehokkuutta varmistamme asiakkaillemme parhaan hinta-laatusuhteen ja uudenlaisia asiakasetuja. Menestymisemme ytimessä on asiakaskeskeisen toimintatavan ja ketterän asiakaspalvelukulttuurin varmistaminen.

Muutoksesta on tullut pysyvä olotila vakuutusalan toimintaympäristössä. Terveysteen ja hyvinvointiin liittyvät palvelut ovat tulleet osaksi vakuutusala. Myös väestörakenteen muutos vaikuttaa vakuutusyhtiöiden toimintaedellytyksiin. Automatisaatio sekä robotiikan hyödyntäminen ovat tulleet osaksi vakuutusalan arkea.

Kehityskohteenamme on ollut erityisesti alueellinen organisoituminen, sillä haluamme jatkossakin palvella asiakkaitamme lähellä. Onnistunut franchising-toiminnan käynnistys on osaltaan kehittänyt paikallista palveluamme. Meille on tärkeää, että olemme helposti lähestyttäviä ja saavutettavia.

Vuonna 2019 olemme kehittäneet edelleen asiakaspalvelukeskustamme, joka palvelee asiakasta kaikissa kanavissamme – puhelimitse, sähköpostilla sekä some- ja verkkokanavissa. Lisäksi jatkamme verkkopalveluidemme ja verkkokauppanne kehittämistä.

Kuluneen vuoden loppupuolella kävimme yhtiön historian toiset yhteistoimintaneuvottelut varmistamiseksi Pohjantähden kehityksen jatkumisen myös tulevina vuosina. Uudelleenorganisoidimme toimintaamme rohkeasti vastaamaan paremmin asiakkaiden muuttuneisiin tarpeisiin. Hyvässä hengessä sujuneiden neuvotteluiden tuloksena lähti 40 työtehtävää ja tuli tilalle 20 uutta. Tämän lisäksi muun muassa IT-yksikkömme rekrytoi jatkuvasti uutta osaamista, jotta hyvään vauhtiin lähtenyt kehityksemme pysyy yllä. Alkuvuodesta 2020 meillä on monta rekrytointia käynnissä.

Alkuvuoden 2020 aikana pääsimme lanseeraamaan myös uuden yritystuotteemme Yrityksen Tähtiterveys -vakuutuksen. Kyseessä on täysin uusi ja erilainen tapa vakuuttaa yrityksen henkilöstöä. Uuden tuotteen avulla haluamme mahdollistaa yritysasiakkaillemme keinon tarjota täysin uusi henkilöstöetu henkilökunnalleen.

Korvaustoiminnan osalta vuosi 2020 tuo tullessaan entistä tiiviimpää korvausyhteistyötä kumppaneidemme kanssa. Olemme valinneet korjaamokumppaniksemme Autoklinikan, jonka kanssa kehitämme ja syvennämme yhteistyötä. Riskien arviointiin kiinnitämme jatkossakin erityistä huomiota ja jatkamme korvauspalvelun automatisointia.

Kasvun ja kehittämisen panostukset tulevat edelleen muodostamaan merkittävän osan liikekuluistamme vuoden 2020 aikana. Tuote- ja järjestelmäkehittämiseen panostamme paljon kuten edellisessä vuotessakin, mutta pidämme liikekulujen kasvun kuitenkin hallinnassa toimintoja tehostamalla.

Vuoden 2020 alussa nopeasti globaaliksi levinnyt pandemia on vaikuttanut lyhyellä tähtämällä merkittävästi sijoitustoiminnan tuottoihin. Sijoitustoiminnan riskitasoa on laskettu vuoden 2020 aikana jo ennen kriisin eskaloitumista. Markkinoiden häiriöiden vaikutuksia yhtiön vakavaraisuuteen seurataan normaalia aktiivisemmin ja tarvittaessa tehdään toimenpiteitä vakavaraisuuden varmistamiseksi. Maaliskuun 2020 aikana tehtyjen tilannearvioiden perusteella yhtiön vakavaraisuuden arvioidaan olevan edelleen hyvällä tasolla.

Tuloslaskelma

	KONSERNI	KONSERNI
	1.1-31.12	1.1-31.12
	2019	2018
Vakuutustekninen laskelma:		
Vakuutusmaksutuotot		
Vakuutusmaksutulo	101 528 971,89	99 721 047,84
Jälleenvakuuttajien osuus	-6 632 343,12	-7 472 087,63
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-3 111 635,12	1 316 584,02
Jälleenvakuuttajien osuus	-10 315,53	-43 061,46
Vakuutusmaksutuotot	91 774 678,12	93 522 482,77
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset	-68 242 479,91	-70 507 646,94
Jälleenvakuuttajien osuus	5 444 627,68	6 325 816,89
Korvausvastuun muutos	3 428 357,50	-8 308 719,02
Jälleenvakuuttajien osuus	-3 788 196,40	1 069 587,70
Korvauskulut	-63 157 691,13	-71 420 961,37
Liikekulut	-26 018 270,04	-23 917 598,98
Vakuutustekninen kate		
ennen tasoitusmäärän muutosta	2 598 716,95	-1 816 077,58
Tasoitusmäärän muutos	-5 564 919,00	-20 036,75
Vakuutustekninen kate	-2 966 202,05	-1 836 114,33
Muu kuin vakuutustekninen laskelma:		
Sijoitustoiminta		
Sijoitustoiminnan tuotot	8 875 867,14	8 626 181,36
Sijoitustoiminnan kulut	-5 002 131,26	-5 215 169,19
Sijoitustoiminnan nettotuotto	3 873 735,88	3 411 012,17
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta		
Tilikauden verot	-108 047,27	-312 331,99
Aikaisempien tilikausien verot	-2 686,16	-498 575,36
Laskennallinen vero	-63 227,54	-48 965,93
Tuloverot	-173 960,97	-859 873,28
Vähemmistöosuudet	2 617,28	7 721,72
Konsernin voitto tilikaudelta	736 190,15	722 746,28

Tase

	KONSERNI	KONSERNI
VASTAAVAA	31.12. 2019	31.12. 2018
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	5 084 887,91	4 478 426,06
Muut pitkävaikutteiset menot	189 098,20	259 826,08
Ennakkomaksut	729 160,62	47 420,94
Aineettomat hyödykkeet	<u>6 003 146,73</u>	<u>4 785 673,08</u>
Sijoitukset		
Kiinteistösijoitukset		
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	12 569 920,36	13 762 044,82
Kiinteistösijoitukset	<u>12 569 920,36</u>	<u>13 762 044,82</u>
Muut sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	75 956 184,47	76 620 240,23
Rahoitusmarkkinavälineet	99 324 594,45	86 430 495,93
Kiinnelainasaamiset	107 694,50	131 837,05
Muut lainasaamiset	3 239 402,76	4 989 657,98
Talletukset	3 720 035,23	3 719 987,99
Muut sijoitukset	<u>182 347 911,41</u>	<u>171 892 219,18</u>
Sijoitukset yhteensä	194 917 831,77	185 654 264,00
Saamiset		
Ensivakuutustoiminnasta		
Vakuutuksenottajilta	25 635 346,38	22 832 662,06
Jälleenvakuutustoiminnasta	3 886 014,79	4 730 434,63
Muut saamiset	7 888 927,80	9 424 996,46
Laskennalliset verosaamiset	545 331,72	542 485,36
Saamiset	<u>37 955 620,69</u>	<u>37 530 578,51</u>
Muu omaisuus		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	1 328 891,43	1 031 670,97
Muut aineelliset hyödykkeet	67 357,75	67 357,75
Tavaravarastot	221 553,75	243 339,20
Aineelliset hyödykkeet	<u>1 617 802,93</u>	<u>1 342 367,92</u>
Rahat ja pankkisaamiset	<u>7 909 678,72</u>	<u>7 950 101,94</u>
Muu omaisuus	9 527 481,65	9 292 469,86
Siirtosaamiset		
Korot ja vuokrat	1 213 433,18	1 227 024,19
Muut siirtosaamiset	2 794 208,73	2 434 353,22
Siirtosaamiset	<u>4 007 641,91</u>	<u>3 661 377,41</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u><u>252 411 722,75</u></u>	<u><u>240 924 362,86</u></u>

Tase

	KONSERNI	KONSERNI
VASTATTAVAA	31.12. 2019	31.12. 2018
Oma pääoma		
Pohjarahasto	2 520 563,78	2 520 563,78
Takuupääoma	8 064 000,00	8 064 000,00
Muut rahastot	7 843 311,51	7 843 311,51
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	32 701 959,83	33 813 426,07
Tilikauden voitto (tappio)	736 190,15	722 746,28
Oma pääoma	<u>51 866 025,27</u>	<u>52 964 047,64</u>
Vähemmistöosuus	1 897 419,23	1 900 036,50
Vakuutustekninen vastuovelka		
Vakuutusmaksuvastuu	41 311 337,26	36 626 376,35
Jälleenvakuuttajien osuus	-1 703 519,81	-1 672 547,07
Korvausvastuu	136 704 350,63	140 132 708,13
Jälleenvakuuttajien osuus	-11 129 498,63	-14 917 695,03
Tasoitusmäärä	15 171 919,75	9 607 000,75
Vakuutustekninen vastuovelka	<u>180 354 589,20</u>	<u>169 775 843,13</u>
Velat		
Ensivakuutustoiminnasta	2 708 999,45	2 881 360,52
Jälleenvakuutustoiminnasta	2 626 098,20	2 577 094,50
Muut velat	8 080 302,10	6 621 028,61
Laskennalliset verovelat	349 180,74	283 106,85
Velat	<u>13 764 580,48</u>	<u>12 362 590,48</u>
Siirtovelat	4 529 108,58	3 921 845,11
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u><u>252 411 722,75</u></u>	<u><u>240 924 362,86</u></u>

1. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Konserni

1.1. Vakuutusmaksutulo

Vahinkovakuutus

Ensivakuutus

Kotimaasta

ETA valtioista

Muista valtioista

Yhteensä

Jälleenvakuutus

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

	2019 EUR	2018 EUR
	101 528 971,89	99 721 089,09
Yhteensä	101 528 971,89	99 721 089,09
Jälleenvakuutus	0,00	-41,25
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	101 528 971,89	99 721 047,84

Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista

Jakojärjestelmämaksut

Vakuutusmaksuvero

Palosuojelumaksu

Liikenneturvallisuusmaksu

Työturvallisuusmaksu

Muut julkiset maksut

Yhteensä

	105 242,45	575 084,43
	4 939 818,16	5 076 368,70
	18 229 404,64	17 537 722,00
	286 492,34	292 041,59
	175 279,85	165 167,06
	194 501,23	209 243,67
Yhteensä	23 930 738,67	23 855 627,45

1.2. Liikekulujen erittely

Konserni

Vakuutusten hankintamenot

Ensivakuutuksen palkkiot

Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet

Muut vakuutusten hankintamenot

Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos (+/-)

Vakuutusten hoitokulut

Hallintokulut

Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet(-)

Yhteensä

	2019 EUR	2018 EUR
	4 326 762,78	2 514 402,72
	0,00	0,15
	5 907 720,47	6 323 072,48
	11 072 374,03	10 723 509,25
	5 792 273,75	5 431 628,46
	-1 080 860,98	-1 075 014,08
Yhteensä	26 018 270,04	23 917 598,98

Kokonaisliikekulut toiminnoittain

Vahinkovakuutus:

Maksetut korvaukset

Liikekulut

Sijoitustoiminnan hoitokulut

Muut kulut

Yhteensä

	6 902 200,44	6 542 784,48
	26 018 270,04	23 917 598,98
	400 368,74	130 120,27
	0,00	0,00
Yhteensä	33 320 839,22	30 590 503,73

1.3. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

Konserni

	2019 EUR	2018 EUR
Henkilöstökulut:		
Palkat ja palkkiot	15 755 066,46	15 199 548,65
Eläkekulut	2 587 097,22	2 671 726,57
Muut henkilösivukulut	621 298,25	588 153,06
Yhteensä	18 963 461,93	18 459 428,28

	2019	2018
Henkilöstön keskimääräinen luku tilikauden aikana		
konttorihenkilöstö	290	291
myyntihenkilöstö	45	48
kiinteistöhenkilöstö	0	0
Yhteensä	335	339

	2019 EUR	2018 EUR
Johdon palkat ja palkkiot		
toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	366 006,18	530 242,38
hallituksen jäsenet ja varajäsenet	232 113,44	163 746,39
Yhteensä	598 119,62	693 988,77

Johdon eläkesitoumukset

Toimitusjohtajan eläkeikä on lainmukainen

Toimitusjohtajalle ja hallituksen jäsenille

- myönnettyjä rahalainoja ei ollut
- koskevia vakuuksia tai vastuusitoumuksia ei ole

Tilintarkastajien palkkiot

	2019	2018
Tilintarkastus	178 624,77	169 340,09
Veroneuvonta	0,00	11 780,00
Muut palvelut	0,00	0,00
Yhteensä	178 624,77	181 120,09

1.4. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Konserni

	2019	2018
	EUR	EUR
Sijoitustoiminnan tuotot:		
Tuotot kiinteistösijoituksista		
Osinkotuotot	0,00	0,00
Korkotuotot	0,00	0,00
Muut tuotot	1 173 691,18	1 127 595,78
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	241 324,24	277 367,07
Korkotuotot	3 002 017,04	3 112 230,05
Muut tuotot	309 016,81	779 826,85
Yhteensä	4 726 049,27	5 297 019,75
Arvonalentumisten palautukset	2 413 580,48	964 498,91
Myyntivoitot	1 736 237,39	2 374 962,70
Yhteensä	8 875 867,14	8 636 481,36
Sijoitustoiminnan kulut:		
Kulut kiinteistösijoituksista	1 290 427,08	870 127,29
Kulut muista sijoituksista	659 127,47	453 702,60
Korkokulut ja muut vieraan pääoman muille kuin konserniyrityksille	31 700,81	52 900,56
Yhteensä	1 981 255,36	1 376 730,45
Arvonalentumiset ja poistot		
Arvonalentumiset	2 039 145,12	3 343 746,41
Rakennusten suunnitelmapoistot	341 377,96	342 555,23
Myyntitappiot	673 316,77	167 257,10
Yhteensä	5 035 095,21	5 230 289,19
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua	3 840 771,93	3 406 192,17
Sijoitusten arvonkorotus	0,00	0,00
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	0,00	0,00
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	3 840 771,93	3 406 192,17

2. TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konserni

2.1. Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

	2019	2018
	EUR	EUR
Jäljellä oleva hankintameno	4 664 534,47	5 116 145,10
Kirjanpitoarvo	4 664 534,47	5 116 145,10
Käypä arvo	4 944 460,00	5 426 811,27

2.2. Taseen erän Muut lainasaamiset erittely vakuuden mukaan:

	2019	2018
	EUR	EUR
Muut lainasaamiset:		
Pankkitakaus	0,00	0,00
Vakuutuskirja	0,00	0,00
Muu vakuus (eriteltyinä, jos määrä on olennainen)	107 694,50	140 675,91
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	0,00	7 073,36
Yhteensä	107 694,50	147 749,27

2.3. Oman pääoman muutokset

	<i>KONSERNI</i> 2019	<i>KONSERNI</i> 2018
Pohjarahasto 1.1.	2 520 563,78	2 520 563,78
Siirto pohjarahastoon	0,00	0,00
Pohjarahasto 31.12.	2 520 563,78	2 520 563,78
Takuupääoma 1.1.	8 064 000,00	8 064 000,00
Takuupääoman takaisinmaksu	0,00	0,00
Takuupääoma 31.12.	8 064 000,00	8 064 000,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	7 824 000,00	7 824 000,00
Lisäykset	0,00	0,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	7 824 000,00	7 824 000,00
Muut rahastot 1.1.	19 311,51	19 311,51
Lisäykset	0,00	0,00
Hallituksen käyttövaroista maksetut erät	0,00	0,00
Lahjoitukset	0,00	0,00
Muut rahastot 31.12.	19 311,51	19 311,51
Voittovarot 1.1.	34 640 470,19	34 095 860,09
Siirto pohjarahastoon	0,00	0,00
Takuupääoman korko	-241 740,00	-221 595,00
Muihin rahastoihin	0,00	0,00
Edellisen tilikauden oikaisu	-1 584 253,94	43 458,82
Tilikauden voitto/tappio	736 190,15	722 746,28
Voittovarot 31.12.	33 550 666,40	34 640 470,19
Oma pääoma 31.12.	51 978 541,69	53 068 345,48
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset jakautuvat	1 745 898,86	1 415 529,37
- edellisten tilikausien tulokseen	1 132 422,53	930 973,82
- tilikauden tulokseen	264 295,59	201 448,70
- verovelkoihin	349 180,74	283 106,84

(I) Suora rahoituslaskelma**Liiketoiminnan rahavirta**

	EMOYHTIÖ 2019 EUR	EMOYHTIÖ 2018 EUR	KONSERNI 2019 EUR	KONSERNI 2018 EUR
Tuleva rahavirta + merkkinen				
Menevä rahavirta - merkkinen				
Saadut vakuutusmaksut	98 604 770	101 156 714	98 604 770	101 156 714
jälleenvakuuttajille maksettu osuus	-6 583 339	-7 562 774	-6 583 339	-7 562 774
Maksetut korvaukset	-62 218 379	-63 601 803	-62 218 379	-63 601 803
jälleenvakuuttajilta saatu osuus	6 289 048	7 802 908	6 289 048	7 802 908
Saadut korot	3 043 791	3 148 145	3 021 716	3 121 176
Saadut osingot	245 729	301 561	245 729	301 561
Saadut muut sijoitustulot ja tulot liiketoiminnan muista tuotoista	1 460 641	2 397 160	1 506 719	2 457 842
Maksut henkilöstökuluista	-19 062 659	-18 495 130	-19 062 659	-18 495 130
Muut maksut liiketoiminnan kuluista	-11 610 649	-11 299 971	-11 339 237	-10 804 924
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	10 168 952	13 846 809	10 464 367	14 375 568
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-190 592	-195 505	-190 592	-195 550
Maksetut välittömät verot	-1 344 791	-1 749 242	-1 344 791	-1 753 021
Liiketoiminnan rahavirta	8 633 569	11 902 062	8 928 984	12 426 998

Investointien rahavirta

Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-5 979 568	-13 970 701	-5 996 259	-14 065 446
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	1 355 610	2 753 630	1 108 674	2 516 694
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-3 725 443	-2 126 329	-3 779 647	-2 372 772
Investointien rahavirta	-8 349 401	-13 343 401	-8 667 232	-13 921 524

Rahoituksen rahavirta

Maksullinen osakeanti	0	0	0	0
Omien osakkeiden hankkiminen	0	0	0	0
Omien osakkeiden myynti	0	0	0	0
Lainojen nostot	0	0	0	0
Lainojen takaisinmaksut	0	0	0	6 685
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	-302 175	-230 353	-302 175	-230 353
Rahoituksen rahavirta	-302 175	-230 353	-302 175	-223 667
Rahavarojen muutos	-18 007	-1 671 691	-40 423	-1 718 194
Rahavarat tilikauden alussa	7 780 631	9 452 322	7 950 102	9 668 296
Rahavarat tilikauden lopussa	7 762 624	7 780 631	7 909 679	7 950 102

Tuloslaskelma

	EMOYHTIÖ	EMOYHTIÖ
	1.1-31.12.	1.1-31.12.
	2019	2018
Vakuutustekninen laskelma:		
Vakuutusmaksutuotot		
Vakuutusmaksutulo	101 528 971,89	99 721 047,84
Jälleenvakuuttajien osuus	-6 632 343,12	-7 472 087,63
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-3 111 635,12	1 316 584,02
Jälleenvakuuttajien osuus	-10 315,53	-43 061,46
Vakuutusmaksutuotot	<u>91 774 678,12</u>	<u>93 522 482,77</u>
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset	-68 242 479,91	-70 507 646,94
Jälleenvakuuttajien osuus	5 444 627,68	6 325 816,89
Korvausvastuun muutos	3 428 357,50	-8 308 719,02
Jälleenvakuuttajien osuus	-3 788 196,40	1 069 587,70
Korvauskulut	<u>-63 157 691,13</u>	<u>-71 420 961,37</u>
Liikekulut	-26 116 064,14	-24 008 994,89
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta		
Tasoitusmäärän muutos	2 500 922,85	-1 907 473,49
Vakuutustekninen kate	<u>-3 063 996,15</u>	<u>-1 927 510,24</u>
Muu kuin vakuutustekninen laskelma:		
Sijoitustoiminta		
Sijoitustoiminnan tuotot	8 851 864,36	8 582 469,19
Sijoitustoiminnan kulut	-5 240 456,28	-5 025 616,56
Sijoitustoiminnan nettotuotto	<u>3 611 408,08</u>	<u>3 556 852,63</u>
Voitto (Tappio) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	547 411,93	1 629 342,39
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron muutos	-330 369,49	-251 810,88
Tuloverot		
Tilikauden verot	-108 047,27	-312 331,99
Aikaisempien tilikausien verot	-2 686,16	-494 795,97
Tuloverot	<u>-110 733,43</u>	<u>-807 127,96</u>
TILIKAUDEN VOITTO	<u><u>106 309,01</u></u>	<u><u>570 403,55</u></u>

Tase	EMOYHTIÖ	EMOYHTIÖ
	31.12.	31.12.
	2019	2018
VASTAAVAA		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	5 083 391,04	4 476 929,19
Muut pitkävaikutteiset menot	99 754,41	153 958,98
Ennakkomaksut	729 160,62	47 420,94
Aineettomat hyödykkeet	<u>5 912 306,07</u>	<u>4 678 309,11</u>
Sijoitukset		
Kiinteistösijoitukset		
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	13 494 172,19	14 811 165,77
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	1 089 306,81	1 336 243,09
Kiinteistösijoitukset	<u>14 583 479,00</u>	<u>16 147 408,86</u>
Muut sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	75 956 184,47	76 620 240,23
Rahoitusmarkkinavälineet	99 004 135,28	86 110 036,76
Kiinnelainasaamiset	107 694,50	131 837,05
Muut lainasaamiset	3 239 402,76	4 989 657,98
Talletukset	3 720 035,23	3 719 987,99
Muut sijoitukset	<u>182 027 452,24</u>	<u>171 571 760,01</u>
Sijoitukset yhteensä	196 610 931,24	187 719 168,87
Saamiset		
Ensivakuutustoiminnasta		
Vakuutuksenottajilta	25 635 346,38	22 832 662,06
Jälleenvakuutustoiminnasta	3 886 014,79	4 730 434,63
Muut saamiset	7 888 927,80	9 424 996,46
Saamiset	<u>37 410 288,97</u>	<u>36 988 093,15</u>
Muu omaisuus		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	1 328 891,43	1 031 670,97
Muut aineelliset hyödykkeet	67 357,75	67 357,75
Tavaravarastot	221 553,75	243 339,20
Aineelliset hyödykkeet	<u>1 617 802,93</u>	<u>1 342 367,92</u>
Rahat ja pankkisaamiset	7 762 623,76	7 780 630,63
Siirtosaamiset		
Korot ja vuokrat	1 213 433,18	1 227 024,19
Muut siirtosaamiset	2 782 811,53	2 429 502,45
Siirtosaamiset	<u>3 996 244,71</u>	<u>3 656 526,64</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>253 310 197,68</u>	<u>242 165 096,32</u>

Tase

	EMOYHTIÖ 31.12. 2019	EMOYHTIÖ 31.12. 2018
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Pohjarahasto	2 520 563,78	2 520 563,78
Takuupääoma	8 064 000,00	8 064 000,00
Muut rahastot	7 843 311,51	7 843 311,51
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	34 738 212,22	36 002 021,19
Tilikauden voitto (tappio)	106 309,01	570 403,55
Oma pääoma	<u>53 272 396,52</u>	<u>55 000 300,03</u>
Tilinpäätössiirtojen kertymä		
Poistoero	1 745 898,86	1 415 529,37
Vakuutustekninen vastuuelka		
Vakuutusmaksuvastuu	41 311 337,26	36 626 376,35
Jälleenvakuuttajien osuus	-1 703 519,81	-1 672 547,07
Korvausvastuu	136 704 350,63	140 132 708,13
Jälleenvakuuttajien osuus	-11 129 498,63	-14 917 695,03
Tasointumäärä	15 171 919,75	9 607 000,75
Vakuutustekninen vastuuelka	<u>180 354 589,20</u>	<u>169 775 843,13</u>
Velat		
Ensivakuutustoiminnasta	2 708 999,44	2 881 360,52
Jälleenvakuutustoiminnasta	2 626 098,19	2 577 094,50
Muut velat	8 073 148,63	6 593 153,66
Velat	<u>13 408 246,26</u>	<u>12 051 608,68</u>
Siirtovelat	4 529 066,84	3 921 815,11
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u><u>253 310 197,68</u></u>	<u><u>242 165 096,32</u></u>

Emoyhtiö

3.1. Vakuutusmaksutulo

	2019 EUR	2018 EUR
Ensivakuutus		
Kotimaasta	101 528 971,89	99 721 089,09
Jälleenvakuutus	0,00	-41,25
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	101 528 971,89	99 721 047,84

Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	105 242,45	575 084,43
Jakojärjestelmämaksut	4 939 818,16	5 076 368,70
Vakuutusmaksuvero	18 229 404,64	17 537 722,00
Palosuojelumaksu	286 492,34	292 041,59
Liikenneturvallisuusmaksu	175 279,85	165 167,06
Työturvallisuusmaksu	194 501,23	209 243,67
Yhteensä	23 930 738,67	23 855 627,45

3.2. Vahinkovakuutuksen vakuutusluokkaryhmäkohtaiset tiedot

EUR							
Vakuutusluokkaryhmä	vuosi	Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälleenvakuuttajien palkkioita ja voitto-osuuksia	Jälleenvakuuttajien osuus	Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta
		1	2	3	4	5	6
Lakisääteinen tapaturma	2019	11 353 402,75	11 356 877,38	-5 933 179,67	-3 250 537,12	-313 025,54	1 860 134,47
	2018	12 002 196,03	11 996 941,68	-6 415 585,79	-3 054 281,09	-501 363,69	2 025 715,97
	2017	12 338 152,11	12 335 370,36	-6 231 405,31	-3 350 752,08	-534 665,42	2 218 543,43
Urheilijoiden tapaturma	2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muu tapaturma ja sairaus	2019	18 470 553,52	17 795 928,34	-13 695 150,75	-5 236 131,49	-28 480,10	-1 163 834,00
	2018	17 269 401,43	17 060 884,91	-13 590 529,80	-4 322 357,49	-27 282,56	-879 284,94
	2017	16 626 168,40	16 289 300,61	-18 595 446,16	-3 091 893,31	-26 624,75	-5 424 663,61
Moottori-ajoneuvovastuu	2019	17 527 984,26	16 932 560,31	-9 110 118,33	-4 145 003,54	-1 617 389,42	2 060 049,02
	2018	16 534 703,00	17 605 146,53	-16 304 128,54	-4 211 823,18	2 598 617,54	-312 187,65
	2017	19 376 093,90	20 951 635,47	-9 884 943,00	-7 039 471,11	-614 723,02	3 412 498,34
Maa-ajoneuvot	2019	20 203 997,95	19 236 047,02	-16 813 771,20	-4 930 002,60	-25 223,14	-2 532 949,93
	2018	18 643 829,97	19 132 815,72	-15 356 465,00	-4 665 625,06	-23 655,09	-912 929,43
	2017	19 899 168,62	20 216 877,69	-14 984 496,56	-3 977 558,64	-24 915,54	1 229 906,95
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikkuva kalusto ja kuljetus	2019	640 834,87	623 774,45	-555 634,95	-181 778,54	-24 433,51	-138 072,55
	2018	628 296,43	656 885,49	-511 572,01	-157 157,74	-25 065,97	-36 910,23
	2017	674 284,64	688 476,96	-354 342,06	-180 401,22	-25 799,46	127 934,22
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2019	26 201 642,72	25 533 848,15	-16 360 639,11	-7 428 937,33	-1 057 373,53	686 898,18
	2018	25 770 930,41	25 732 615,66	-21 884 280,89	-6 451 105,00	538 620,52	-2 064 149,72
	2017	26 084 395,41	25 869 071,65	-21 891 463,12	-5 081 697,71	4 667 738,90	3 563 649,72
Vastuu	2019	1 748 995,50	1 697 840,67	-264 196,22	-498 011,17	-109 596,70	826 036,58
	2018	3 703 455,44	3 692 742,28	-2 395 387,89	-927 392,92	-104 573,59	265 387,88
	2017	3 519 209,28	3 523 066,61	-3 296 286,99	-952 192,47	-106 431,72	-831 844,56
Luotto ja takaus	2019	240 643,83	232 325,93	-14 284,32	-68 330,86	0,00	149 710,74
	2018	214 525,49	207 685,87	-61 277,10	-53 762,18	0,00	92 646,59
	2017	200 582,39	195 107,06	370,33	-24 291,26	0,00	171 186,13
Oikeusturva	2019	3 473 982,81	3 401 385,17	-1 743 654,52	-985 557,45	-198 489,61	473 683,58
	2018	3 354 943,12	3 345 437,85	-2 133 701,17	-840 117,09	-116 978,66	254 640,93
	2017	3 319 493,12	3 280 662,69	-2 171 297,09	-552 597,64	-82 787,97	473 979,99
Matka-apu	2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	2019	1 666 933,68	1 606 749,35	-372 925,15	-472 635,00	-531 354,56	229 834,64
	2018	1 598 807,77	1 606 517,12	-141 562,24	-400 387,23	-1 383 053,60	-318 485,94
	2017	1 602 905,78	1 558 643,37	-3 750 424,91	-318 656,09	2 579 617,59	69 179,96
ENSIVAKUUTUS YHTEENSÄ	2019	101 528 971,89	98 417 336,77	-64 863 554,22	-27 196 925,12	-3 905 366,11	2 451 490,73
	2018	99 721 089,09	101 037 673,11	-78 794 490,43	-25 084 008,99	955 264,92	-1 885 556,54
	2017	103 640 453,65	104 908 212,46	-81 159 734,87	-24 569 511,52	5 831 408,62	5 010 370,58
Jälleenvakuutus	2019	0,00	0,00	49 432,12	0,00	0,00	49 432,12
	2018	-41,25	-41,25	-21 875,55	-0,15	0,00	-21 916,95
	2017	3 101,05	3 101,05	-28 870,70	-35 786,03	0,00	-61 555,68
YHTEENSÄ	2019	101 528 971,89	98 417 336,77	-64 814 122,10	-27 196 925,12	-3 905 366,11	2 500 922,85
	2018	99 721 047,84	101 037 631,86	-78 816 365,98	-25 084 009,14	955 264,92	-1 907 473,49
	2017	103 643 554,70	104 911 313,51	-81 188 605,57	-24 605 297,55	5 831 408,62	4 948 814,90
Tasoitusmäärän muutos	2019						-5 564 919,00
	2018						-20 036,75
	2017						-3 955 170,00
VAKUUTUS-TEKNINEN KATE	2019						-3 063 996,15
	2018						-1 927 510,24
	2017						993 644,90

3.3. Liikekulujen erittely

Emoyhtiö

	2019	2018
	EUR	EUR
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	4 326 762,78	2 514 402,72
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	0,00	0,15
Muut vakuutusten hankintamenot	5 907 720,47	6 323 072,48
Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos (+/-)	0,00	0,00
Vakuutusten hoitokulut	11 072 374,03	10 723 509,25
Hallintokulut	5 890 067,85	5 523 024,55
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet(-)	-1 080 860,98	-1 075 014,08
Yhteensä	26 116 064,14	24 008 995,06
 Kokonaisliikekulut toiminnoittain		
Maksetut korvaukset	6 902 200,44	6 542 784,48
Liikekulut	26 116 064,14	24 008 995,06
Sijoitustoiminnan hoitokulut	400 368,74	130 120,27
Muut kulut	0,00	0,00
Yhteensä	33 418 633,32	30 681 899,81

3.4. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

Emoyhtiö

Henkilöstökulut:

	2019	2018
Palkat ja palkkiot	15 755 066,46	15 199 548,65
Eläkekulut	2 587 097,22	2 671 726,57
Muut henkilösivukulut	621 298,25	588 153,06
Yhteensä	18 963 461,93	18 459 428,28

Henkilöstön keskimääräinen luku tilikauden aikana

	2019	2018
konttorihenkilöstö	290	291
myyntihenkilöstö	45	48
kiinteistöhenkilöstö	0	0
Yhteensä	335	339

Johdon palkat ja palkkiot

	2019	2018
toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	366 006,18	530 242,38
hallituksen jäsenet ja varajäsenet	232 113,44	163 746,39
Yhteensä	598 119,62	693 988,77

Johdon eläkesitoumukset

Toimitusjohtajan eläkeikä on lainmukainen

Toimitusjohtajalle ja hallituksen jäsenille

- myönnettyjä rahalainoja ei ollut
- koskevia vakuuksia tai vastuusitoumuksia ei ole

Tilintarkastajien palkkiot

	2019	2018
Tilintarkastus	174 468,00	165 465,60
Veroneuvonta	0,00	11 780,00
Muut palvelut	0,00	0,00
Yhteensä	174 468,00	177 245,60

3.5. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Emoyhtiö

	2019 EUR	2018 EUR
Sijoitustoiminnan tuotot:		
Tuotot kiinteistösijoituksista		
Osinkotuotot	0,00	0,00
Korkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	22 074,93	26 969,02
Muilta kuin konserniyrityksiltä	0,00	0,00
Muut tuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	50 038,88	50 475,00
Muilta kuin konserniyrityksiltä	1 077 574,59	1 016 439,64
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	241 324,24	277 367,07
Korkotuotot	3 002 017,04	3 112 230,00
Muut tuotot	309 016,81	779 826,85
Yhteensä	4 702 046,49	5 263 307,58
Arvon alentumisten palautukset	2 413 580,48	954 498,91
Myyntivoitot		
Saman konsernin yrityksiltä	0,00	0,00
Muilta kuin konserniyrityksiltä	1 736 237,39	2 374 962,70
Yhteensä	8 851 864,36	8 592 769,19
Sijoitustoiminnan kulut:		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Saman konsernin yrityksiltä	659 637,16	718 936,00
Muilta kuin konserniyrityksiltä	744 505,72	299 418,12
Kulut muista sijoituksista	659 127,47	453 702,60
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut	31 700,81	52 856,33
Yhteensä	2 094 971,16	1 524 913,05
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset konserniyritykset	463 023,23	3 343 746,41
Arvon alentumiset muut kuin konserniyritykset	2 009 145,12	
Rakennusten suunnitelmapoistot	0,00	0,00
Myyntitappiot		
Saman konsernin yrityksiltä	0,00	0,00
Muilta kuin konserniyrityksiltä	673 316,77	167 257,10
Yhteensä	5 240 456,28	5 035 916,56
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua	3 611 408,08	3 556 852,63
Sijoitusten arvonkorotus	0,00	0,00
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	0,00	0,00
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	3 611 408,08	3 556 852,63

4. Tasetta koskevat liitetiedot

Emoyhtiö

4.1. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	2019 EUR	2018 EUR
Hankintameno 1.1.	17 624 722,36	15 633 224,09
Lisäykset	6 624 159,68	3 503 859,48
Vähennykset	-2 926 695,67	-1 512 361,21
Hankintameno 31.12.	21 322 186,37	17 624 722,36
Kertyneet poistot 1.1.	-11 604 045,33	-9 804 557,74
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	6 276,24	26 862,40
Tilikauden poistot	-2 194 308,28	-1 826 349,99
Kertyneet poistot 31.12.	-13 792 077,37	-11 604 045,33
Kirjanpitoarvo 31.12.	7 530 109,00	6 020 677,03

4.2. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset 31.12.2019

	2019 Jäljellä oleva hankintameno	2019 Kirjan- pitoarvo	2019 Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	3 247 997,57	3 247 997,57	4 340 000,00
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	6 035 581,22	6 035 581,22	7 379 453,78
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyriyksissä	400 000,00	400 000,00	400 000,00
Muut kiinteistöosakkeet	3 810 593,40	3 810 593,40	3 922 452,70
Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintameno	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	1 089 306,81	1 089 306,81	1 089 306,81
Lainasaamiset omistusyhteisyriyksiltä	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	0,00
Rahoitusmarkkinavälineet	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset omistusyhteisyriyksissä			
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	0,00
Rahoitusmarkkinavälineet	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	75 956 184,47	75 956 184,47	87 763 606,62
Rahoitusmarkkinavälineet	99 004 135,28	99 004 135,28	104 020 088,55
Osuudet yhteissijoituksista	0,00	0,00	0,00
Kiinnelainasaamiset	107 694,50	107 694,50	107 694,50
Muut lainasaamiset	3 239 402,76	3 239 402,76	3 239 402,76
Talletukset	3 720 035,23	3 720 035,23	3 720 035,23
Muut sijoitukset	0,00	0,00	0,00
Jälleenvakuutustalletesaamiset	0,00	0,00	0,00
	196 610 931,24	196 610 931,24	215 982 040,95

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:
 korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)
 jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta

0,00

Kirjanpitoarvo sisältää

Tuloutettuja arvonkorotuksia
 Muita arvonkorotuksia

1 122 078,57
 0,00

1 122 078,57

Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)

19 371 109,71

4.2. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset 31.12.2018

	2018 Jäljellä oleva hankintameno	2018 Kirjan- pitoarvo	2018 Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	3 477 256,93	3 477 256,93	3 889 828,48
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	6 498 604,45	6 498 604,45	7 595 540,73
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyriksissä	417 000,00	417 000,00	417 000,00
Muut kiinteistöosakkeet	4 418 304,39	4 418 304,39	4 644 163,69
Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	1 336 243,09	1 336 243,09	1 336 243,09
Lainasaamiset omistusyhteisyriksiltä	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	0,00
Rahoitusmarkkinavälineet	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset omistusyhteisyriksissä			
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	0,00
Rahoitusmarkkinavälineet	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	76 620 240,23	76 620 240,23	83 540 430,41
Rahoitusmarkkinavälineet	86 110 036,76	86 110 036,76	87 453 377,69
Osuudet yhteissijoituksista	0,00	0,00	0,00
Kiinnelainasaamiset	131 837,05	131 837,05	131 837,05
Muut lainasaamiset	4 989 657,98	4 989 657,98	4 989 657,98
Talletukset	3 719 987,99	3 719 987,99	3 719 987,99
Muut sijoitukset	0,00	0,00	0,00
Jälleenvakuutustalletesaamiset	0,00	0,00	0,00
	187 719 168,87	187 719 168,87	197 718 067,12

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:
 korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)
 jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta

0,00

Kirjanpitoarvo sisältää

Tuloutettuja arvonkorotuksia

1 122 078,57

Muita arvonkorotuksia

0,00

1 122 078,57

Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)

9 998 898,25

4.3. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset 2019

	2019 Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	2019 Lainasaamiset konserni- yrityksiltä	2019 Lainasaamiset omistusyhteys- yrityksistä
Hankintameno 1.1.	23 708 416,29	1 336 243,09	0,00
Lisäykset	9 655,80	50 000,00	0,00
Vähennykset	-105 054,72	-296 936,28	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	23 613 017,37	1 089 306,81	0,00
Kertyneet poistot 1.1.	-1 259 538,55	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poistot	-30 125,88	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	-1 289 664,43	0,00	0,00
Arvonalentumiset 1.1.	-8 759 791,04	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalentumiset	-1 191 468,78	0,00	0,00
Arvonalentumisten palautukset	0,00	0,00	0,00
Arvonalentumiset 31.12.	-9 951 259,82	0,00	0,00
Arvonkorotukset 1.1.	1 122 079,07	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00
Siirto osien välillä	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset 31.12.	1 122 079,07	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12	13 494 172,19	1 089 306,81	0,00
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet			
Jäljellä oleva hankintameno	4 664 534,47		
Kirjanpitoarvo	4 664 534,47		
Käypä arvo	4 944 460,00		

4.3. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset 2018

	2018 Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	2018 Lainasaamiset konserni- yrityksiltä	2018 Lainasaamiset omistusyhteys- yrityksistä
Hankintameno 1.1.	23 708 416,29	1 633 179,37	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	-296 936,28	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	23 708 416,29	1 336 243,09	0,00
Kertyneet poistot 1.1.	-1 228 797,91	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00
Tiilikauden poistot	-30 740,64	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	-1 259 538,55	0,00	0,00
Arvonalentumiset 1.1.	-8 725 496,04	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00
Tiilikauden arvonalentumiset	-34 295,00	0,00	0,00
Arvonalentumisten palautukset	0,00	0,00	0,00
Arvonalentumiset 31.12.	-8 759 791,04	0,00	0,00
Arvonkorotukset 1.1.	1 122 079,07	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00
Siirto osien välillä	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset 31.12.	1 122 079,07	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12	14 811 165,77	1 336 243,09	0,00
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet			
Jäljellä oleva hankintameno	5 116 145,10		
Kirjanpitoarvo	5 116 145,10		
Käypä arvo	5 426 811,27		

4.4. Muut sijoitukset 2019

Taseen erän Muut lainasaamiset erittely vakuuden mukaan:

Muut lainasaamiset:	
Pankkitakaus	0,00
Takausvakuutus	0,00
Vakuutuskirja	0,00
Muu vakuus (eriteltynä, jos määrä on olennainen)	107 694,50
Yhteensä	107 694,50
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	0,00

Taseen muut lainasaamiset sisältää lisäksi potilasvakuutuspoolin velkakirjasaamisen 3 239 402,76 euroa.

4.5. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrittäjissä 31.12.2019

Saman konsernin yritykset	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Emoyhtiö Kirjanpitoarvo 2019
Kiinteistö Oy Reskan Kulma	Hämeenlinna	91,94	3 166 821
Vanajan Liikehuoneistot Oy	Hämeenlinna	100	882 480
Vanain Kiinteistö Oy	Hämeenlinna	100	86 280
Kyttälänkontu Oy	Tampere	55	1 900 000
			6 035 581
Omistusyhteisyrittäjät, ei yhdistelty			
Asunto Oy Hämeenlinnan Hallituskatu 12	Hämeenlinna	22	400 000
			Viimeksi laaditun tilinpäätöksen voitto/tappio omapääoma
Asunto Oy Hämeenlinnan Hallituskatu 12	Hämeenlinna	15	2 357 868

4.6. Konsernin omaisuuden rasitteet 31.12.2019

Kiinteistö Oy Reskan Kulma	nrot	kpl	Nimellis- arvo	Vahvistus- päivä	
Panttikirja	229		2 000 000	13.1.2003	2 000 000 oman lainan vakuutena
Panttikirja	230		2 000 000	13.1.2003	2 000 000 oman lainan vakuutena
Panttikirja	231		1 000 000	13.1.2003	1 000 000 oman lainan vakuutena
Panttikirja	232		1 000 000	13.1.2003	1 000 000 oman lainan vakuutena
Panttikirja	233		500 000	13.1.2003	500 000 oman lainan vakuutena
					6 500 000

4.7. Omistukset muissa yrityksissä

Muut sijoitukset

	Kotipaikka	Osuus	Lukumäärä	Kirjanpitoarvo 31.12.2019	Käypä arvo 31.12.2019
Osakkeet ja osuudet					
Sijoitusrahasto-osuudet					
Aktia Corporate Bond+ D	Suomi	1,3 %	563 621	1 078 165	1 174 473
Aktia EM Local Currency Frontier Bond+ D	Suomi	8,7 %	6 106 494	6 688 740	7 650 215
Aktia Em Mrkt Local Currency Bond+ D	Suomi	0,8 %	383 532	652 930	740 486
Aktia Emerging Market Corporate Bond+ D	Suomi	3,7 %	3 058 359	3 058 782	3 284 678
Aktia European High Yield Bond+ D	Suomi	3,5 %	3 000 000	3 000 000	3 043 800
Aktia Trade Finance C	Suomi	2,1 %	1 900 000	1 615 000	1 825 140
Barings European Loan C EUR Acc	Irlanti	5,7 %	32 421	4 325 241	4 980 582
Ålandsbanken Euro Bond B	Suomi	4,9 %	123 794	3 512 308	4 284 511
Aktia Short-Term Corporate Bond+ D	Suomi	2,3 %	7 243 662	2 007 360	2 018 519
Danske Invest Yhteisökorko K	Suomi	6,8 %	197 969	5 986 085	5 995 622
Danske Invest Yhteisökorko Plus K	Suomi	4,6 %	2 848 986	3 897 576	4 001 344
FIM Short-Term Bond	Suomi	5,9 %	212 560	5 200 000	5 210 155
Danske Invest Finnish Inst Equity W G	Suomi	3,6 %	2 827 466	2 528 807	3 153 246
Danske Invest Global EQ Solution, EUR W h	Suomi	2,0 %	103 613	1 524 000	1 741 735
Mandatum Life Stamina Equity Fund	Luxemburg	3,4 %	7 455	1 367 189	3 008 957
PROC Europe Index Fund, osuuslaji EUR W	Tanska	7,3 %	562 428	5 631 857	6 372 307
PROC Global EM Index Fund, osuuslaji EUR W	Tanska	0,8 %	47 344	617 113	737 627
PROC USA Index Fund, osuusl. EUR W	Tanska	3,8 %	207 847	2 395 506	3 331 790
ProCapture Japan Index Fund, EUR W	Tanska	1,1 %	81 372	787 383	969 957
UBS (Lux) Equity Euro Countries Income (EUR) I-A1-Luxemburg		2,8 %	18 956	2 000 000	2 473 699
				57 874 042	65 998 842
Pääomarahastot					
KJK Fund III S.C.A SICAV -RAIF	Luxemburg	0,7 %	1	550 000	640 970
Korona Fund III Ky	Suomi	0,7 %	1	583 235	583 235
Mandatum Life Pohjoisen Kasvuyhtiöt	Suomi	1,1 %	1	836 000	927 616
Palvelurahasto I Ky	Suomi	1,3 %	1	172 773	1 126 902
Aktia Opportunistic Credit I	Suomi	0,8 %	1	586 929	736 929
Mandatum Life Private Debt II B	Suomi	2,5 %	1	2 185 580	2 185 580
OP-Luottoriski -sijoituskori	Suomi	1,8 %	1	1 482 061	1 584 128
				6 396 578	7 785 359
Kiinteistörahastot					
Aberdeen Property Fund Finland I Ky FI45	Suomi	0,9 %	1	791 371	791 371
ACIF Infrastructure LP LU48	Luxenburg	3,4 %	1	3 021 540	3 021 540
Akiva Kiinteistöt I Ky	Suomi	1,1 %	1	996 416	996 416
eQ Finnish Real Estate	Suomi	2,6 %	18628	2 128 405	2 269 453
Taaleritehtaan Asuntorahasto VI Ky FI45	Suomi	1,2 %	1	597 000	1 065 600
Titanium Hoivakiinteistö FI4000063979 FI45	Suomi	5,4 %	31555	3 254 190	4 770 818
				10 788 923	12 915 198
Yhteensä				75 059 542	86 699 399

4.8. Pysyvät vastaavat 31.12.2019

	Aineettomat oikeudet ja pitkä- vaikutteiset menot	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1	9 444 065,34	4 805 893,04	7 869 960,07	310 696,95	22 430 615,40
Hankinnat	4 395 702,97	0,00	772 743,73	1 455 712,98	6 624 159,68
Myynnit ja siirrot	-1 407 355,49	0,00	-41 841,75	-1 477 498,43	-2 926 695,67
Hankintameno 31.12	12 432 412,82	4 805 893,04	8 600 862,05	288 911,50	26 128 079,41
Kertyneet poistot 1.1	-4 765 756,23	-3 259 601,22	-6 838 289,10		-14 863 646,55
Myytyjen poistot			6 276,24		6 276,24
Suunnitelmapoistot	-1 754 350,52	-30 125,88	-439 957,76		-2 224 434,16
Arvonalentumiset	0,00	-199 133,48			-199 133,48
Kertyneetpoistot 31.12.	-6 520 106,75	-3 488 860,58	-7 271 970,62	0,00	-17 280 937,95
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 912 306,07	1 317 032,46	1 328 891,43	288 911,50	8 847 141,46
Poistoero 1.1.	-900 689,72	-689 303,93	174 464,28		-1 415 529,37
Poistoero kausi	-256 368,25	-2 553,64	-71 447,60		-330 369,49
Poistoero 31.12.	-1 157 057,97	-691 857,57	103 016,68		-1 745 898,86
Menojäännös kokonais- poistojen jälkeen 31.12.	4 755 248,10	625 174,89	1 431 908,11	288 911,50	7 101 242,60

5. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Emoyhtiö

5.1. Oma pääoma

Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen:

Osakkeenomistajien/takuuosuuden omistajien osuus:

Osakepääoma/takuupääoma

8 064 000,00

Muu oma pääoma

0,00

Ehdotettu voitonjako osakkeenomistajille/
takuupääoman omistajille

241 740,00

Vakuutuksenottajien osuus

44 966 656,52

Yhteensä

53 272 396,52

5.2. Oman pääoman muutokset

Emoyhtiö

	2019	2018
Pohjarahasto 1.1.	2 520 563,78	2 520 563,78
Siirto pohjarahastoon	0,00	0,00
Pohjarahasto 31.12.	2 520 563,78	2 520 563,78
Takuupääoma 1.1.	8 064 000,00	8 064 000,00
Takuupääoman takaisinmaksu	0,00	0,00
Takuupääoma 31.12.	8 064 000,00	8 064 000,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	7 824 000,00	7 824 000,00
Lisäykset	0,00	0,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	7 824 000,00	7 824 000,00
Muut rahastot 1.1.	19 311,51	19 311,51
Lisäykset	0,00	0,00
Hallituksen käyttövaroista maksetut erät	0,00	0,00
Lahjoitukset	0,00	0,00
Muut rahastot 31.12.	19 311,51	19 311,51
Voittovarot 1.1.		
Edellisten tilik.voitto/tappio	36 572 424,74	36 232 373,79
Siirto pohjarahastoon	0,00	0,00
Takuupääoman korko	-302 175,00	-221 595,00
Edellisen tilikauden oikaisu	-1 532 037,52	-8 757,60
Muihin rahastoihin	0,00	0,00
Tilikauden voitto/tappio	106 309,01	570 403,55
Voittovarot 31.12	34 844 521,23	36 572 424,74
Oma pääoma 31.12.	53 272 396,52	55 000 300,03
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista:		
Tilikauden voitto	106 309,01	
+ Muut rahastot	7 843 311,51	
+ Edellisten tilikausien voitto	34 738 212,22	
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä 31.12.	42 687 832,74	

5.3. Takuupääomaosuudet

Yhtiöjärjestyksen pääasialliset määräykset takuupääomasta:

Takuupääoma jakautuu B-sarjan takuuosuuksiin.

B-sarjan takuuosuuksien lukumäärä on 0-10 000 kpl ja niiden kirjanpidollinen vasta-arvo on 1 000 euroa

B-sarjan takuuosuuksille maksetaan korkoa vain, jos yhtiön edellisen tilikauden tulos on ollut voitollinen.

Takuupääoman omistaminen tuottaa osakkuuden yhtiössä.

B-sarjan takuuosuuden omistajan äänimäärä on 200 ääntä kultakin takuuosuudelta.

B-sarjan takuuosuuksien omistus 31.12.2019:

- asiakkailta 244 kappaletta

- Pohjantähdellä 6 kappaletta (jäi merkitsemättä asiakkaille suunnatusta annista joka päättyi 31.12.2015)

- Veritaksen omistuksessa 3 907 kappaletta

- Ilmarisen omistuksessa 3 907 kappaletta

Edelliset yhteensä 8 064 kappaletta = koko takuupääoman määrä 31.12.

Yhtiökokouksen hyväksytyä suunnatut 3 907 kappaleen B-sarjan takuuosuusannit Eteralle ja Veritakselle kirjattiin antien yhteydessä tehtyyn sopimukseen lunastuspykälä, jonka mukaan Pohjantähti voi halutessaan yhtiökokouksen päätöksellä lunastaa takuuosuudet yhtiölle takaisin voitonjakokelpoisella pääomallaan.

	2019			2018		
	B-sarja kpl	euro	Osuus %	B-sarja kpl	euro	Osuus %
Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö	6	6 000	0,07	6	6 000	0,07
Asiakkaiden omistamat	8 058	8 058 000	99,93	8 058	8 058 000	99,93

5.4. Kiinnitykset ja vastuusitoumukset

	Konserni		Emoyhtiö	
	2019	2018	2019	2018
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Vuokranmaksun vakuudet	0	0	0	0
Vapaana olevat vakuudet				
Kiinteistökiinnitykset	6 500 000	6 500 000	0	0
Sijoitussitoumukset				
Selected Private Equity Funds II Ky	68 390	110 670	68 390	110 670
Palvelurahasto I Ky	242 400	463 875	242 400	463 875
Taaleritehtaan Asuntorahasto VI Ky	0	0	0	0
Taaleri Aurinkotuuli II	1 275 000	0	1 275 000	0
Quorum Rakennuttajarahasto II Ky	0	0	0	0
Korona Fund III	450 000	1 060 620	450 000	1 060 620
Mandatum Pohjoisen Kasvuyhtiöt	1 164 000	1 840 000	1 164 000	1 840 000
MandatumLife	1 800 000	2 800 000	1 800 000	2 800 000
ACIF Infrastructure	1 880 000	2 480 000	1 880 000	2 480 000
KJK Fund III	450 000	850 000	450 000	850 000
Aktia Opportunistic Credit	2 253 448	2 550 000	2 253 448	2 550 000
HPS Leasing Fund	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
OP Luottoriskikori	313 038	582 701	313 038	582 701
Akiva Kiinteistöraahasto I	1 003 584	1 660 111	1 003 584	1 660 111
Vuokravastuut				
Konttorit	1 610 808	1 443 902	1 610 808	1 443 902
Leasing vastuut	9 930	8 080	9 930	8 080

Yhteisvastuu

Pohjantähti konserniyhtiöineen muodostaa ALV-verovelvollisuusryhmän.

Vuoden päättyessä ryhmän verosaaminen muodostui marras- ja joulukuulta tilitettävistä veroista.

Pohjantähti on ilmoitusvelvollinen 1.1.2001 alkaen.

6. TUNNUSLUVUT JA ANALYYSIT

6.1. Tiivistelmä tunnusluvuista

EMOYHTIÖ

	2019	2018	2017	2016	2015
Vakuutusmaksutulo (ennen jv-osuutta), T€	101 529	99 721	103 644	108 821	105 194
Vahinkosuhte (prosentteina)	68,8	76,4	70,9	73,3	70,7
Korvauskulut ilman perustekorkokulua (+/-), T€	-62 229	-70 307	-67 624	-71 499	-66 830
Vahinkosuhte ilman perustekorkokulua (prosentteina)	67,8	75,2	69,6	72,0	69,3
Liikekulusuhte (prosentteina)	28,5	25,7	24,0	23,0	21,2
Yhdistetty kulusuhte (prosentteina)	97,3	102,1	94,9	96,3	91,9
Yhdistetty kulusuhte ilman perustekorkokulua (prosentteina)	96,3	100,9	93,6	95,0	90,5
Liikevoitto (+) tai tappio (-), T€	6 112	1 649	12 754	7 597	10 719
Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonkorotusrahaston muutos (+/-), T€	10 262	-3 813	-766	3 916	-206
Kokonaistulos, (+/-) T€	16 374	-2 164	11 988	11 512	10 513
Korkokulut ja muut rahoituskulut (+), T€	334	274	351	181	28
Perustekorkokulu (+), T€	929	1 114	1 274	1 315	1 339
Kokonaispääoman tuotto ilman sij.sid.vakuutusta prosentteina (käyvin arvoin)	6,8	-0,3	5,7	5,9	6,0
Sijoitustoiminnan nettotuotto-% käyvin arvoin sitoutuneelle pääomalle (+/-)	13,0	-0,1	3,6	4,3	1,6
Tasoisuusmäärä, T€	15 172	9 607	9 587	5 632	4 051
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	335	339	358	354	339

6.2. Vahinkovakuutusyhtiön tulosanalyysi
 EMOYHTIÖ

	2019 T€	2018 T€	2017 T€	2016 T€	2015 T€
Vakuutusmaksutuotot (+/-)	91 775	93 522	97 181	99 287	96 405
Korvauskulut (-/+)	-63 158	-71 421	-68 898	-72 814	-68 169
Liikekulut (-)	-26 116	-24 009	-23 334	-22 860	-20 421
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut (+/-)					
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta (+/-)	2 501	-1 907	4 949	3 613	7 815
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut, arvonnkorotukset ja niiden oikaisut sekä arvonneuotokset (+/-)	3 611	3 557	7 805	3 983	2 904
Liikevoitto (+) tai tappio (-)	6 112	1 649	12 754	7 596	10 719
Tasoitusmäärän muutos (-/+)	-5 565	-20	-3 955	-1 580	-4 051
Voitto (+) tai tappio (-) ennen satunnaisia eriä	547	1 629	8 799	6 016	6 668
Voitto (+) tai tappio (-) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	547	1 629	8 799	6 016	6 668
Tilinpäätössiirrot	-330	-252	-271	-240	-188
Tuloverot ja muut välittömät verot (-/+)	-111	-807	-1 794	-1 190	-1 134
Tilikauden voitto (+) tai tappio (-)	106	570	6 734	4 586	5 346

6.3. Sijoitusjakauma käyvin arvoin

EMOYHTIÖ

	Perusjakauma				Riskijakauma ⁸⁾		
	31.12.2019		31.12.2018		31.12.2019		31.12.2018
	M€	%	M€	%	M€	% ¹⁰⁾	% ¹⁰⁾
Korkosijoitukset yhteensä	163,06	72,88	150,57	73,27	163,06	72,88	73,27
Lainasaamiset ¹⁾	3,35	1,50	5,12	2,49	3,35	1,50	2,49
Joukkovelkakirjalainat	131,00	58,55	115,36	56,14	131,00	58,55	56,14
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	28,71	12,83	30,09	14,64	28,71	12,83	14,64
Osakesijoitukset yhteensä	25,92	11,58	22,55	10,97	25,92	11,58	10,97
Noteeratut osakkeet ³⁾	22,19	9,92	20,19	9,82	22,19	9,92	9,82
Pääomasijoitukset ⁴⁾	3,52	1,57	1,83	0,89	3,52	1,57	0,89
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	0,20	0,09	0,53	0,26	0,20	0,09	0,26
Kiinteistösijoitukset yhteensä	30,26	13,53	29,28	14,25	30,26	13,53	14,25
Suorat kiinteistösijoitukset	17,13	7,66	17,88	8,70	17,13	7,66	8,70
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	13,13	5,87	11,39	5,54	13,13	5,87	5,54
Muut sijoitukset	4,51	2,01	3,10	1,51	4,51	2,01	1,51
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hyödykesijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut sijoitukset ⁷⁾	4,51	2,01	3,10	1,51	4,51	2,01	1,51
Sijoitukset yhteensä	223,74	100,00	205,50	100,00	223,74	100,00	100,00
Johdannaisten vaikutus ⁹⁾	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	223,74	100,00	205,50	100,00	223,74	100,00	100,00

Jvk-salkun modifioitu duraatio

4,14

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Riskijakauma voidaan esittää vertailukausilta sitä mukaan kun tietoa kertyy (ei taannehtivasti).

Mikäli luvut esitetään vertailukausilta ja kaudet eivät ole täysin vertailukelpoisia tulee tästä antaa tieto.

9) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/-.

Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.

10) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana "Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä" -rivin loppusummaa.

6.4. Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

EMOYHTIÖ

Sijoitustoim. nettotuotot markkina-arvo ⁸⁾	Sitoutunut pääoma ⁹⁾	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle
31.12.2019			31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016
M€	M€	%	%	%	%
Tuotto €/ / % sit. pääomalle					
Korkosijoitukset yhteensä	8,10	5,10	-0,18	2,33	4,58
Lainasaamiset ¹⁾	0,00	4,23	0,11	2,21	-3,27
Joukkovelkakirjalainat	8,09	123,18	6,57	-0,24	3,04
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	0,01	31,57	0,04	-0,36	-0,49
Osakesijoitukset yhteensä	5,00	24,23	20,65	-6,96	16,86
Noteeratut osakkeet ³⁾	4,44	21,19	20,94	-9,50	15,34
Pääomasijoitukset ⁴⁾	0,34	2,68	12,71	0,53	40,04
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	0,23	0,36	62,23	62,03	-21,88
Kiinteistösijoitukset yhteensä	0,12	29,77	0,40	6,01	-1,97
Suorat kiinteistösijoitukset	0,59	17,51	3,39	3,30	-5,44
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	-0,48	12,26	-3,88	10,35	4,73
Muut sijoitukset	0,09	3,80	2,34	3,38	0,00
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,00	0,00	0,00	1,24	0,00
Hyödykesijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,09	3,80	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset yhteensä	13,31	216,79	6,14	-0,06	3,71
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-0,33	0,00	0,00	0,00	0,00
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	12,98	216,79	5,99	-0,13	3,56

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Sijoitusten nettotuotto = sijoitusten kirjanpidolliset tuotot oikaistuna sijoitusten arvostuseroilla

9) Sitoutunut pääoma = sijoitusten vuoden alun ja lopun keskiarvo käyvin arvoin

7. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

7.1. Laskentaperiaatteet ja ryhmittelyt

Tilinpäätöksessä noudatetaan kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakia sekä sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonnan antamia päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita.

Tuloslaskelma jaetaan vakuutustekniseen ja muuhun laskelmaan. Luottotappiot vähennetään jo ennen maksutulon esittämistä.

Tuloslaskelma tehdään toimintokohtaisesti. Liikekulut sekä kaluston ja pitkävaikutteisten menojen suunnitelman mukaiset poistot jaetaan toimintokohtaisesti tuloslaskelman eriin. Jako eriin tehdään käyttäen apuna työajan jakaumaa sekä kustannusten jakoa kustannuspaikoille. Korvaustoiminnan hoitamiseen liittyvä liikekuluosuus ja suunnitelmapoistot sisällytetään maksettuihin korvauksiin ja vahinkojen selvittelykuluarvio korvausvastuun kautta korvausvastuun muutokseen. Sijoitustoiminnan hoitamiseen liittyvä liikekuluosuus lisätään sijoitustoiminnan kuluihin; kiinteistöjen hoidon osalta niiden kuluihin ja kaiken muun sijoittamisen osalta yhtenä eränä muihin sijoitustoimen kuluihin. Tuloslaskelman muihin kuluihin siirretään muusta toiminnasta aiheutuneet kulut. Liikekuluiksi tuloslaskelmaan jää vakuutusten hankinnan ja hoidon sekä yleishallinnon kulut. Vakuutusalaan liittyvät palvelupalkkiot on kirjattu vastaavasti vähentämään liikekuluja. Rakennusten ja niiden ainesosien suunnitelmapoistot esitetään sijoitustoiminnan kuluina. Suunnitelman mukaisten poistojen ja elinkeinoverotuksen maksimipoistojen välinen erotus kirjataan poistoeron muutoksena. Tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetään lisäksi erittelyt ja yhteenvedot kuluista.

Taseen ryhmittely on aineettomat hyödykkeet, sijoitukset, saamiset, muu omaisuus ja siirtosaamiset. Kiinteistösijoitukset, mukaan lukien kiinteistöyhtiömuotoiset konserniyhtiöt, erotetaan omaksi ryhmäksi. Osakkuusyhtiöihin ja omistusyhteisyhtiöihin tehdyt sijoitukset esitetään omina ryhminään muista sijoituksista erillään.

Konserniyhtiöinä käsitellään ne yhtiöt, joista tytäryhtiöiden kanssa omistetaan yli 50 prosenttia. Omistusyhteisyhtiöitä ovat sellaiset yritykset, joista omistetaan 20 - 50 prosenttia. Osakkuusyhtiöistä näistä ovat liiketoimintaa harjoittavat yritykset.

Konserniyhtiöt yhdistetään hankintamenomenetelmällä ja osakkuusyhtiöt yhdistetään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä osakkuusyhtiöiden viimeksi laadittujen tilinpäätösten pohjalta. Kiinteistöyhtiömuotoisia yrityksiä ei pidetä osakkuusyhtiöinä ja niitä ei yhdistetä konsernitilinpäätökseen. Osakkuusyhtiöiden merkitys tulokseen ja taloudelliseen asemaan on vähäinen.

7.2. Sijoitusten kirjanpitoarvo

Rakennuksista ja rakennelmista, niiden tuloutetuista arvonkorotuksista ja ainesosista tehdään suunnitelmapoistot. Koska kiinteistöyhtiöt eivät tee suunnitelmapoistoja rakennuksista, tehdään ne konsernituloslaskelmassa. Hankintamenoon sisällytetään hankinnasta aiheutuneet muuttuvat menot. Kiinteistöosakkeet sekä maa- ja vesialueet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisenä. Joidenkin kiinteistösijoitusten arvoja on aiempina vuosina korotettu.

Sijoitusomaisuudeksi katsottavat muut osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisenä. Osakkeet katsotaan myydyksi siinä järjestyksessä kuin ne on hankittu.

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjat ja muut rahamarkkinavälineet. Rahoitusmarkkinavälineet esitetään hankintamenoon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä eikä korkotason vaihtelusta aiheutuvia arvonmuutoksia kirjata. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus jaksotetaan korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä merkitään hankintameno lisäykseksi tai vähennykseksi.

Vaihtovelkakirjan vaihdettavan instrumentin tai indeksiin sidotun lainan indeksin arvon lisäksi otetaan huomioon liikkeellelaskijan takaama arvo ja/tai vuosituotto diskontattuna tilinpäätöshetkelle.

Käyttöomaisuudeksi verotuksessa luetut osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon määräisenä tai sitä alemman käyvän arvon määräisenä.

Saamisiksi luetut sijoitukset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan tulosvaikutteisesti hankintamenuon, jos käypä arvo nousee.

7.3. Sijoitusten käypä arvo ja arvostuserot

Tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetään tase-eräkohtaisesti sijoitusten jäljellä oleva hankintameno, kirjanpitoarvo ja käypä arvo.

Kiinteistösijoitusten käypä arvo määritetään kiinteistökohteittain käyttäen paikkakuntakohtaisia hintatietoja ja tuottoarvomenetelmää. Tällöin otetaan huomioon tilojen käyttötarkoitus, ikä, kunto ja erityisominaisuudet sekä vuokrataso. Merkittävimpien kiinteistöjen arvion suorittavat pääasiassa ulkopuoliset asiantuntijat sijoitussuunnitelmassa määritellyin määrävuosin. Myös yhtiön omat asiantuntijat osallistuvat arviointiin. Mikäli sijoitusomaisuuserän käypä arvo alittaa kirjanpitoarvon, tai omassa käytössä oleva erä merkittävästi ja pysyvästi, kirjataan arvonalennuksena, lisäpoistona tai arvonorotuksen peruutuksena erotus.

Sijoitusomaisuudeksi luettujen arvopapereiden käypänä arvona käytetään tilinpäätöspäivän viimeisintä pörssikurssia, kun arvopaperi on noteerattu. Noteeraamattomien arvopapereiden käypänä arvona pidetään jäljellä olevaa hankintamenoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa.

Saamisten käypänä arvona pidetään nimellisarvoa tai tätä alemmaa todennäköistä arvoa.

7.4. Muun omaisuuden kuin sijoitusten kirjanpitoarvo

Aineettomat hyödykkeet ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet esitetään taseessa suunnitelmapoistoilla vähennetyn hankintameno määräisenä tai sitä alemman käyvän arvon määräisenä. Aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä ovat omassa käytössä olevat kiinteistöt, koneet ja laitteet sekä kalusto. Hankintamenuon sisällytetään hankinnasta ja valmistuksesta syntyneet muuttuvat menot.

Vakuutusmaksusaamiset esitetään todennäköisessä arvossa, jolloin vakuutusmaksusaamisten nimellisestä arvosta vähennetään kokemuseräinen raukeaminen.

Muut saamiset merkitään taseeseen nimellisarvoon tai tätä pysyvästi alemman todennäköiseen arvoon.

7.5. Sijoitusten arvonorotukset

Maa- ja vesialueiden, rakennusten ja arvopapereiden arvoja voidaan korottaa. Sijoitusomaisuudeksi luetun omaisuuden arvonorotukset kirjataan tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuuden arvonorotukset arvonorotusrahastoon taseeseen.

Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloutettu arvonorotus peruutetaan tuloslaskelmassa ja rahastoitu arvonorotus peruutetaan taseen arvonorotusrahastosta.

7.6. Suunnitelmapoistojen perusteet

Poistojen määrittämiseen on tehty ennalta poistosuunnitelma. Rakennuksista poistot tehdään kohdekohtaisesti

Asuin- ja toimistorakennukset	50 vuotta
Hotelli-, myymälä- ja teollisuusrakennukset	40 vuotta
Rakennusten ainesosat	EVL

Tuloutetut arvonkorotukset kuten rakennus	
Rahastoidut arvonkorotukset	ei poistoa

Aineettomien hyödykkeiden ja kaluston suunnitelman mukaiset poistot lasketaan hankintamenosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan tasapoistoin. Arvioidut poistoajat ovat:

Aineettomat oikeudet (atk-ohjelmien käyttöoikeudet)	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5 vuotta
Konttorikalusto ja - koneet	5 vuotta
Atk-laitteet (pienkoneet)	4 vuotta
Taulut	-
Autot	5 vuotta
Muu kalusto	5 vuotta
Rakennusten kalusto	EVL

7.7. Henkilökunnan eläkejärjestelyt

Henkilökunnan ja hallituksen luottamustoimessa olevien henkilöiden eläketurva on järjestetty TyEL -vakuutuksella, joka on kirjattu kuluksi. Yhtiön suljetun eläkesäännön mukainen lisäeläketurva on järjestetty sekä toimessa olevien henkilöiden että jo eläkkeellä olevien osalta vapaaehtoisella lisäeläkevakuutuksella, jonka eläkemenot on kirjattu kuluksi. Eläkevakuutusmaksut on kirjattu tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

7.8. Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat muutetaan euroksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Sekä tilikaudella että tilinpäätöksessä syntyneet kurssivoitot ja - tappiot merkitään tuloslaskelmaan ao. tulojen ja menojen oikaisueriksi, tai sijoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi, jos kurssierot liittyvät talletuksiin tai rahoitustapahtumiin, tai niitä ei ole voitu kohdistaa.

7.9. Vakuutusten hankintamenot

Hankintamenoja ei aktivoida.

7.10. Vertailutietojen oikaiseminen

Ryhmittelyjen muuttuessa edellisen vuoden tilinpäätöstiedot oikaistaan vertailukelpoisiksi. Tuloslaskelman ja taseen ryhmittely muutetaan uusien tuloslaskelma- ja tasekaavojen mukaisiksi, samoin liitetiedot.

Liikekulut ja suunnitelmapoistot jaetaan toiminnoille yhtenäisillä periaatteilla. Vertailuvuoden vastuuvélkamuutoksia ei voida muuttaa muuttuneiden säännösten mukaisiksi.

7.11. Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero/tilinpäätössiirrot

Kirjanpito- ja verolainsäädännön perusteella voi tilinpäätökseen kirjata vapaaehtoisia varauksia ja suunnitelman ylittäviä poistoja. Vuosittain tuloslaskelmaan kirjatut erät kerrytetään taseeseen omaksi eräkseen.

7.12. Varauksiin ja arvostuksiin liittyvä verovelka

Liitetiedoissa esitettyihin arvostuseroihin sisältyvää mahdollista verovelkaa ei ole tilinpäätöksessä esitetty erikseen velkana, koska arvonkorotuksia ja arvostuseroja on tarkoitus tulouttaa vain kulukirjauksia vastaan. Sama koskee vapaaehtoisin varauksiin ja poisteroon sisältyvää verovelkaa.

7.13. Konsernitilinpäätös

Konsernitilinpäätökseen yhdistellään sellaiset yritykset, joiden äänivallasta emoyhtiö tytäryhtiöineen omistaa yli puolet. Tytäryhtiöt ovat pääosin kiinteistöyhtiöitä.

Konsernitilinpäätös laaditaan emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä. Tällöin eliminoidaan yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako sekä keskinäinen osakeomistus. Vakuutusmaksuja ja korvauksia ei kuitenkaan eliminoida. Vuoden aikana hankitut tytäryhtiöt yhdistellään hankintahetkestä lähtien ja vuoden aikana myytyjä yhtiöitä ei yhdistellä, elleivät ne ole kuuluneet konserniin pääosaa vuotta, tulosvaikutuksen osalta. Tilikauden tuloksesta ja omasta pääomasta erotetaan vähemmistön osuus omaksi eräkseen.

Keskinäinen osakeomistus eliminoidaan hankintamenomenetelmää käyttäen. Syntynyt konserniaktiiva tai konserniosuus jaetaan tytäryhtiöiden siirtyville omaisuuserille ja poistetaan näiden poistosuunnitelman mukaan.

Tytäryhtiöiden taseissa osakkeiden hankinta-ajankohtana olleet arvonkorotukset kohdistetaan edelleen kyseisiin omaisuuseriin. Emoyhtiön tytäryhtiöosakkeisiin tekemät arvonkorotukset, arvonalennukset ja niiden muutokset peruutetaan konsernitilinpäätöksessä tai kohdistetaan tilalle tulevaan omaisuuteen, ellei tytäryhtiöissä ole tehty vastaavia kirjauksia. Tällä varmistetaan arvostuksen muuttumattomuus konsernitilinpäätöksen laatimisen vuoksi.

Osakkuusyrietykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä.

Tuloslaskelmaan lisätään konsernin osuus yhdisteltyjen osakkuusyrietysten tuloksista. Taseessa osakkuusyrietysten hankintamenoon ja konsernin vapaaseen omaan pääomaan lisätään konsernin osuus hankinnan jälkeen kertyneistä osakkuusyrietyksen voitoista tai tappioista.

Konserniyhtiöt eivät ole tehneet suunnitelmapoistoja.

7.14. Vakuutustekninen vastuovelka

Vastuovelka lasketaan vuosittain vahvistettavien laskentaperusteiden mukaisesti. Jälleenvakuuttajien osuus vastuuvastausta lasketaan jälleenvakuutussopimusten mukaisesti.

Vakuutusmaksuvastuu sisältää tilinpäätöspäivän jälkeiseen aikaan kohdistuvan vakuutuskauden osuuden vakuutusmaksutulosta. Vakuutusmaksuvastuu on luonteeltaan siirtovelkaa (tuloennakkoa).

Korvausvastuu sisältää sattuneista vakuutustapahtumista ja niiden selvittelystä vielä maksamatta olevat erät. Korvausvastuu on luonteeltaan siirtovelkaa (menojäämää). Pienet korvaukset ja yhtiölle vielä ilmoittamattomat ovat vahingot varataan tilastollisin menetelmin. Korvausvastuun määrä on eläkemuoitoisten korvausten ja eräiden muiden pitkäaikaisten vastuuden osalta laskettu nykyarvomenetelmällä.

Vahinkovakuutusyhtiöiden yleisesti käyttämää eläkemuoitoisten korvausten korvausvastuun kuolevuusmallia päivitettiin vuonna 2016. Pohjantähti on laskenut korvausvastuunsa uuden kuolevuusmallin mukaisesti vuoden 2016 tilinpäätöksestä lähtien.

Kaikissa eläkemuoitoisissa korvauksissa käytettävä laskuperustekorko oli 1,0 % vuonna 2019. Korvausvastuun riittävyystarkastelun tuloksena muutettiin luokkien 1a, 1c, 2, 3, 9 ja 10 kollektiivivarauskertoimia.

Korvausvastuuseen kuuluu tasoitusmäärä, joka esitetään taseessa erikseen. Tasoitusmäärän tehtävänä on korvauskulujen vuosittaisen vaihtelun tasoittaminen ja vakuutusyhtiön

vastuunkantokyvyn ylläpito. Tasoitusmäärä kasvaa, jos kuluvan vuoden vahinkosuhte alittaa ennalta määritellyn kartutusvahinkosuhteen, ja purkautuu, jos kuluvan vuoden vahinkosuhte ylittää ennalta määritellyn purkuvahinkosuhteen. Tasoitusmäärälle hyvitetävä korko määräytyy vakuutusyhtiölain 9 luvun 5 c §:n mukaan. Tasoitusmäärän laskuperusteita on muutettu viimeksi vuonna 2016 vastaamaan 1.1.2016 voimaan tulleita vakuutusyhtiölain muutoksia.

Vakuutustekninen vastuovelka merkitään taseeseen nettoperiaatteella siten, että velan vähennyseränä esitetään jälleenvakuuttajien osuus. Velka ja siitä vähennetty saaminen eivät ole kuitattavissa keskenään, sillä velkoja ja velallinen eivät niissä ole samat.

7.15. Takuupääoman korko

Takuupääoman korot jaetaan voitonjakokelpoisista varoista. Yhtiöjärjestyksen mukaan varsinainen yhtiökokous päättää takuuosuudelle maksettavasta korosta. Tappiollisena vuonna takuuosuudelle ei makseta korkoa, mutta voitollisena vuotena sille on maksettava vähintään 0,5 prosenttia yli edellisvuoden viimeisen päivän 12 kk euribor-koron oleva vähimmäiskorko. Korko erääntyy maksettavaksi viikon kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta.

7.16. Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

1) Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut.

Liikevaihto =

- + Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + Muut tuotot

Liikevoitto- tai tappio =

+/- Voitto tai tappio ennen tasoitusmäärän muutosta, tilinpäätössiirtoja ja veroja.

Kokonaistulos =

- + Liikevoitto/-tappio
- +/- Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonkorotusrahaston muutos

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle käyvin arvoin

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle otetaan huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

- + Sijoitustoiminnan suorat nettotuotot kirjanpidossa
- + Arvonmuutokset kirjanpidossa
- + Arvostuserojen muutokset

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin. Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan kiinteistösijoituksiin.

Sijoituksiin ei oteta mukaan sijoituksiin liittyviä kappahintasaamisia ja -velkoja. Sijoitusjakauma sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset.

Kokonaispääomantuotto prosentteina (käyvin arvoin) =

+/- Liikevoitto tai -tappio

+ Korkokulut ja muut rahoituskulut
+ Perustekorkokulu
+/- Arvonkorotusrahaan/ käyvän arvon rahastoon kirjattu arvonkorotus/ peruutus
+/- Sijoitusten arvostuserojen muutos

----- x 100

+ Taseen loppusumma
+/- Sijoitusten arvostuserot
(tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvo)

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa olleiden henkilöiden mahdollinen osa-aikaisuus.

2) Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo =

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Vahinkosuhte -prosentteina =

Korvauskulut

----- x 100

Vakuutusmaksutuotot

Vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) prosentteina =

Korvauskulut (ilman perustekorkokulua)

----- x 100

Vakuutusmaksutuotot (ilman perustekorkokulua)

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Liikekulusuhde prosentteina =

Liikekulut

----- x 100

Vakuutusmaksutuotot

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Yhdistetty kulusuhde prosentteina =

Vahinkosuhte + Liikekulusuhde

Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua) prosentteina =

vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) + Liikekulusuhde

Riskit ja riskienhallinta

1. Riskienhallinnan yleiset periaatteet

Riskienhallinta on systemaattista toimintaa, jonka tehtävänä on tunnistaa, analysoida, rajoittaa ja valvoa yhtiön toimintaan liittyviä riskejä ja siten edesauttaa yhtiön tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan jatkuvuutta. Riskienhallinta liittyy ensisijaisesti yhtiön toimintaa koskevien uhkien rajoittamiseen, mutta sen piiriin kuuluu myös niiden riskien määrittäminen, jotka yhtiö on liiketoiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi halukas kantamaan.

Pohjantähti on asiakkaidensa omistama keskinäinen vakuutusyhtiö, jolle asiakkaat ovat siirtäneet riskejään. Tämä asettaa erityisiä vaateita yhtiön omalle riskienhallinnalle. Asiakkaiden tulee voida luottaa siihen, että yhtiö on kaikissa olosuhteissa kykenevä täyttämään lupauksensa. Osa näistä ulottuu vuosikymmeniksi tulevaisuuteen, joten riskienhallinnassa on varauduttava hyvinkin epätodennäköisiin, mutta vaikutukseltaan merkittäviin tapahtumiin sekä vakuutustoiminnan että yleisen taloudellisen kehityksen osalta.

Riskienhallinnan merkitystä korostaa Euroopan Unionin vuonna 2009 antama Solvenssi II-direktiivi, jonka tavoitteena on edistää ja yhtenäistää eurooppalaisten vakuutusyhtiöiden riskienhallintaa ja niiden vakavaraisuuteen kohdistuvaa valvontaa. Direktiivi astui voimaan vuoden 2016 alusta. Tämän lisäksi vakuutusalaan on vaikuttanut esimerkiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvä direktiivi.

Pohjantähdessä yhtiön riskienhallinta on keskeisessä asemassa tukemassa liiketoiminnan menestystä. Hallitus on vahvistanut riskienhallinnan periaatteet, jotka määrittelevät tavoitteet, organisaation, käsitteistön, periaatteet, ja prosessit. Ne myös määrittelevät yhtiössä sovellettavan riskien luokittelun, mittaamisen ja riskienhallintakeinot. Riskienhallintasuunnitelmassa asetetaan vuosittain konkreettiset tavoitteet, toimenpiteet ja niihin liittyvät raja-arvot ja muut täsmennykset. Yhtiön strategisia riskejä arvioidaan säännöllisesti ja ne ovat osa yhtiön riskiprofiilia operatiivisten ja taloudellisten riskien lisäksi.

Yhtiön toiminnan perussisältönä on asiakkaiden riskien ottaminen yhtiön vastuulle. Riskinotossa otetaan huomioon yhtiön koon mukainen kyky tasata riskejä ja mahdollisuus tilastollisesti luotettavaan hinnoitteluun. Tästä seuraa, että yhtiö ei vakuutusliiketoiminnassa pyri ottamaan suuria eikä harvinaisia riskejä, vaan keskittyy ensisijaisesti strategian mukaisesti yksityistalouksien sekä pienten ja keskisuurten yritysten perusriskien vakuuttamiseen. Jälleenvakuutusta käytetään hallitsemaan riskit, jotka ylittävät yhtiön riskinottohalukkuuden.

Yhtiön sijoitustoimintaa harjoitetaan sijoitussuunnitelman puitteissa, jonka mukaisesti omaisuusluokkiin liittyvät allokaatorajoitukset ja valtuudet ohjaavat riskinottoa. Menestyksellinen sijoitustoiminta edellyttää hallittua riskinottoa, jota sijoitussalkun hajautuksen avulla vähennetään. Sijoitustoiminnan riskinoton on pysyttävä sijoitustoiminnalle allokoitujen riskinotto-halukkuuden rajoissa.

Yhtiön strategian keskeisenä tavoitteena on varmistaa, että yhtiön Solvenssi II:n mukainen vakavaraisuussuhde (SCR-suhde) ylittää yhtiön vakavaraisuuden hallinnan periaatteiden mukaisen tavoiterajan. Sisäisesti asetettu tavoiteraja vakavaraisuudelle on korkeampi, kuin Solvenssi II:n mukaisen standardimallin tuottama vakavaraisuusvaatimus. Vakavaraisuuden hallinnan periaatteet kuvaavat toimenpiteitä, joilla SCR-suhdetta voidaan ohjata tavoiterajan yläpuolelle. Tavoiteraja on asetettu siten, että yhtiö suurella todennäköisyydellä vuoden aikajänteellä pysyy viranomaisen asettaman vakavaraisuusvaatimuksen yläpuolella.

Yleisesti riskienhallinnan tavoitteena on asiakkaan edun turvaaminen noudattamalla riskinottohalukkuuden mukaista riskinottoa riskinvalinnassa, hinnoittelussa, jälleenvakuutuksessa ja sijoitustoiminnassa sekä huolehtimalla yhtiön merkittävien strategisten ja operatiivisten riskien hallinnasta.

2. Riskienhallinnan organisointi

2.1. Riskienhallinnan organisoinnin yleisperiaatteet

Päävastuu riskienhallinnasta on yhtiön hallituksella, joka määrittelee riskienhallinnan periaatteet, riskienhallinnan organisaation sekä riskinoton rajat ja valvoo näiden toteutumista. Yhtiön operatiivisen vallan

käyttäjänä toimitusjohtajalla on keskeinen rooli myös riskienhallinnan toteuttamisessa. Hän toimii esikuvana riskienhallinnan osalta muulle johdolle ja koko organisaatiolle ja siten edesauttaa laadukkaan riskienhallintakulttuurin syntymistä.

Riskienhallintatoiminto huolehtii riskienhallinnan organisoitumisesta ja seuraa riskienhallinnan yleistä toteutusta yhtiössä. Riskienhallintatoiminto vastaa yhtiön riskienhallinnan periaatteista ja riskienhallintasuunnitelmasta sekä oman riski- ja vakavaraisuusarvion (ORSA) koordinoimisesta. Yhtiön toteutuneiden ja läheltä piti -riskien hallinnoimisesta, käsittelystä, seuraamisesta ja raportoinnista vastaa riski-ilmoitusten käsittelyryhmä, jonka vetäjänä toimii riskienhallintatoiminnosta vastaava riskienhallintajohtaja.

Jokainen liiketoimintayksikkö on ensisijaisessa vastuussa omaan toimintaansa liittyvistä riskeistä. Esimies vastaa siitä, että hänen yksikössään noudatetaan kaikessa päätöksenteossa hallituksen määrittämiä riskienhallinnan periaatteita. Hän myös huolehtii, että yksikön työntekijöille kehittyy aito riskitietoisuus ja valmius toimia sen mukaisesti. Kaikilla toimihenkilöillä on oikeus ja velvollisuus raportoida toteutuneita riskejä ja läheltä piti -tilanteita sekä yhtiön toimintaan liittyvistä muista riskeistä. Toimihenkilöillä on tarvittaessa oikeus toimittaa riskeihin liittyvää ylemmille organisaatiotasolle myös normaali raportointihierarkia ohittaen. Vastuu riskienhallinnan käytännön toteuttamisesta on riskiä ottavassa yksikössä, joten riskienhallintavastuu jakautuu kaikkialle organisaatioon.

2.2. Riskienhallintaa tukevat hallintoyksiköt

Operatiivisesta organisaatiosta riippumaton riskienhallintatoiminto avustaa hallitusta ja toimitusjohtajaa riskienhallinnan periaatteiden määrittelyssä ja toteuttamisessa. Riskienhallintatoiminto on riippumaton liiketoiminnan päätöksenteosta. Tämä mahdollistaa tehokkaan riskienhallinnan ja tuottaa johdolle tietoa yhtiön riskeistä ja riskienhallinnan käytännön toteutuksesta. Vuosittain laaditaan riskienhallintasuunnitelma, jonka hallitus vahvistaa. Hallitus ja johto saavat yhtiön johtamisen tueksi yhtiön riskiprofiilin osana riskienhallinnan säännöllistä raportointia.

Aktuaaritoiminto ja taloushallinto vastaavat siitä, että yhtiön johdolla on käytössään ajantasainen tieto yhtiön vakavaraisuudesta ja muusta taloudellisesta tilasta, sen todennäköisestä tulevasta kehityksestä ja tähän vaikuttavien tekijöiden keskinäisyyksistä. Aktuaari- ja taloustoiminto osallistuvat ORSA:n toteuttamiseen. Sisäinen tarkastus puolestaan valvoo, että riskienhallinta vastaa sille asetettuja ulkoisia ja sisäisiä määräyksiä ja ohjeita. Näin ollen riskienhallinta perustuu niin sanotun kolmen puolustuslinjan periaatteelle, jossa on eroteltuna riskiä ottava ja hallinnoiva, riskienhallintajärjestelmää kehittävä ja riskienhallintajärjestelmän tarkoituksenmukaisuutta tarkasteleva toimija.

Yhtiön operatiivinen sijoitustoiminta ja raportointi on ulkoistettu. Aktia Varainhoito ja Danske Capital ovat vastanneet operatiivisesta sijoitustoiminnasta yhtiön ohjeiden ja sijoitustoiminnan limiittien mukaisesti. Varainhoidosta on saatu näkemystä taloudellisiin makroskenaarioihin, joita on hyödynnetty ORSA:ssa. Varainhoitokumppanit vaihtuvat vuoden 2020 alussa. Uudet varainhoitokumppanit ovat OP Varainhoito Oy ja Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö. Sijoitusraportoinnin toteuttaa Sijoitustutkimus Oy.

3. Riskienhallinnan prosessit

Riskienhallinta on dynaaminen ja iteratiivinen prosessi, joka tuottaa kokonaiskuvan yhtiön riskeistä (riskiprofiilin) ja huolehtii siitä, että niihin sovelletaan tarkoituksenmukaisia hallintakeinoja.

Riskienhallintaprosessi muodostuu seuraavista vaiheista:

- liiketoimintastrategian mukaisten tavoitteiden määrittely ja kohdentaminen
- riskien tunnistaminen ja arviointi
- riskienhallintatoimenpiteiden suunnittelu ja toteutus
- riskien raportointi ja seuranta
- riskienhallinnan arviointi ja jatkuva kehittäminen.

Riskien tunnistamisen kolme päämetodia ovat

- käytännön päätöksentekoon ja projekteihin liittyvä tapauskohtainen riskianalyysi
- organisaation tuottamat riski-ilmoitukset

- systemaattinen riskientunnistusprosessi, joka kattaa kaikki toiminnan osa-alueet.

Tunnistettujen riskien merkitys arvioidaan tarkastelemalla riskin toteutumiseen vaikuttavia syitä ja olosuhteita, arvioimalla tapahtuman mahdollisia välittömiä ja välillisiä seurauksia sekä näihin liittyviä todennäköisyyksiä ja taloudellisia menetyksiä. Riskien suuruutta kuvataan mahdollisuuksien mukaan kvantitatiivisilla suureilla. Kaikkien riskien osalta tämä ei kuitenkaan ole mahdollista tai se ei anna oikeaa kuvaa riskin merkityksestä. Tällaisten riskien osalta vakavuudessa käytetään viisiportaista asteikkoa. Sijoitusriskien mittaamisessa käytetään Value-At-Risk -riskimittaa.

Merkittävien riskien osalta selvitetään mahdolliset keinot riskien rajoittamiseksi ja päätetään toimenpiteistä. Päätöksenteossa sovelletaan mahdollisuuksien mukaan tuotos-panos-ajattelua. Sovituille riskienhallintatoimenpiteille nimetään vastuuhenkilöt, määräaika ja käytettävissä oleva budjetti. Samoin nimetään henkilö, joka on ensisijaisesti vastuussa toimenpiteiden toteutumisen seurannasta ja riskin jatkuvasta hallinnasta.

Riskienhallintaprosessi toteutetaan erikseen jokaisessa yksikössä siten, että alemman tason analyysin tulokset toimivat aineistona ylemmän organisaatiotason analyysille. Ylemmällä tasolla näistä tehdään kokonaisarvio ja lisäksi tunnistetaan ja arvioidaan kyseiselle yksikkötasolle kuuluvat riskit. Yhtiön merkittävät riskit nostetaan yhtiötason riskiprofiiliin. Riskienhallintaprosessia tukee riskirekisteri, joka palvelee kaikkia edellä kuvattuja toimintoja sekä riskien seuranta ja raportointia.

Hallitukselle raportoidaan yhtiön sijoitustoiminnasta kuukausittain. Riskienhallintatoiminto raportoi merkittävistä riskeistä ja ilmoitusjärjestelmän kautta tulleista ilmoituksista yhtiön johdolle ja hallitukselle. Lisäksi hallitus saa tarvittaessa kohdennettuja raportteja akuuteista riskeistä. Hallitus ohjaa ORSA-prosessia ja haastaa sen lopputulokset. ORSA:ssa arvioidaan yhtiön vakavaraisuustarve Solvenssi II:n mukaisesti keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Vuoden 2019 vakavaraisuusarvion perusteella yhtiö täyttää Solvenssi II:n mukaiset vakavaraisuusvaatimukset strategisen perusskenaarion mukaisessa kulussa pitkällä aikavälillä.

4. Keskeiset riskialueet

Pohjantähden riskialueet voidaan jakaa neljään osa-alueeseen. Nämä ovat operatiiviset riskit, taloudelliset riskit, strategiset riskit ja maineriskit. Taloudelliset riskit voidaan jakaa edelleen kolmeen osa-alueeseen. Nämä ovat vakuutusliiketoiminnan riskit, sijoitustoimintaan liittyvät riskit sekä muut taloudelliset riskit. Operatiiviset riskit sisältävät esimerkiksi prosessiriskejä, ICT-riskejä, henkilöriskejä, compliance-riskejä, muita lakiriskejä, vahinkoriskejä, poliittisia riskejä sekä ympäristöriskejä.

4.1. Strategiset riskit

Strategisella riskillä tarkoitetaan yhtiön keskeisten strategisten valintojen toimivuuteen ja toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin liittyvää epävarmuutta. Tuloksellinen strategia edellyttää, että valittu toimintalinja vastaa toimintaympäristön asettamiin haasteisiin. Strateginen riski voi realisoitua esimerkiksi siksi, että toimintatavan valinta on epäonnistunut tai siksi, että toimintaympäristön muutos vie vanhalta toimintatavalta menestymisen edellytykset.

Mahdollisia strategisen riskin lähteitä ovat muun muassa

- valittu tuotteisto ja palvelumalli
- hinnoittelupolitiikka
- asiakaskunnan rakenne
- tietojärjestelmäarkkitehtuuri
- jakelukanavat
- yrityskuva
- yhteistyökumppanuudet
- yleinen toimintaympäristö.

Strategisten riskien hallinnan lähtökohtana on arvioida, mitkä ovat yhtiön kannalta keskeiset strategiset linjaukset ja niiden realistiset vaihtoehdot. Tämän perusteella arvioidaan vaihtoehtoihin liittyviä kehitysnäkymiä

suhteessa toimintaympäristöä koskeviin skenaarioihin ja arvioidaan strategiavaihtoehtoihin liittyvät riskit. Tässä tarkastelussa keskeisiä yhtiön ulkopuolisia tekijöitä ovat yleinen taloudellinen kehitys, teknologian kehitys, asiakkaiden muuttuvat odotukset sekä kilpailuympäristö.

Yhtiön keskeiset strategiset riskit liittyvät yhtiön asemaan kilpailuympäristössä, jota dominoivat suuret finanssikonsernit vahvoine resursseineen. Näihin haasteisiin vastataan kehittämällä yhteistyösuhteita muihin toimijoihin sekä tukeutumalla yhtiön pienemmän koon mahdollistamiin joustaviin toimintamalleihin, joissa verkkopalvelut täydentävät laajaa paikallista toimistoverkostoa ja sen tarjoamaa henkilökohtaista palvelua. Uskomme asiakkaidemme arvostavan mahdollisuutta valita itselleen parhaiten soveltuva palvelumuoto pankkiyhteyksistä riippumattomasti.

4.2. Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan mahdollista taloudellista vahinkoa, joka aiheutuu

- epäonnistuneista sisäisistä prosesseista
- henkilöstöstä
- järjestelmistä
- ulkoisista tekijöistä.

Operatiivisiin riskeihin luetaan myös oikeudelliset riskit, kuten tehtyjen sopimusten pätemättömyys ja puutteellisesta dokumentaatiosta tai lain tai viranomais määräysten rikkomisesta aiheutuva vahinko. Operatiivinen riski voi toteutuessaan aiheuttaa lisäkustannuksia, menetettyjä tuloja tai aineettomia vahinkoja, jotka välillisesti aiheuttavat vahinkoa yhtiön liiketoiminnalle esimerkiksi heikentyneen yrityskuvan johdosta. Operatiivisten riskien määrä on suuri ja kirjo laaja. Siksi niiden tunnistaminen ja rajoittaminen edellyttää koko organisaation panosta. Tämä toteutuu systemaattisten riskikartoitusten ja koko henkilöstön käytössä olevan riski-ilmoitusmenettelyn avulla. Erityistä huomiota kiinnitetään riskeihin, jotka liittyvät muutostilanteisiin, kuten esimerkiksi organisaatiouudistuksiin tai kriittisen tai tärkeän toiminnon ulkoistamiseen.

Suurimmat operatiiviset riskit liittyvät tietojärjestelmien toimintaan ja kehityshankkeisiin. Vakavien häiriöiden mahdollisuutta on merkittävästi vähennetty kahdentamalla vakuutustoiminnan perusjärjestelmät. Tietojärjestelmiin liittyviä merkittäviä riskitoteutumia ei ole ilmennyt. Operatiivisiin riskeihin liittyy myös jatkuvuus- ja varautumissuunnittelu, jonka avulla pyritään estämään ja rajoittamaan operatiivisten riskien aiheuttamia toiminnallisia häiriöitä. Merkittävät toteutuneet operatiiviset riskit on ilmoitettu Finanssivalvontaan.

4.3. Vakuutusliiketoiminnan riskit

4.3.1. Hinnoittelu ja riskinvalinta

Vakuutusmaksut pyritään mitoittamaan niin, että ne kattavat vahinkomenon ja liikekulut sekä mahdollistavat kehystoiminnan ja tarpeellisen vakavaraisuuden. Hinnoittelu perustuu ensisijaisesti arvioon tulevasta vahinkomenosta. Tästä seuraa vakuutustoiminnan kaksi perusriskiä: Hinnan riittämättömyys yhtiön merkitsemään riskiin (hinnoitteluriski) ja vahinkomenoon liittyvä tilastollinen heilahtelu, jonka johdosta toteutuvat riskit voivat suurestikin ylittää tilastollisen odotusarvon (varausriski).

Virhearvioita voi aiheuttaa suppea tai vinoutunut tilastoaineisto tai se, että historiallinen tietopohja ei kuvaa oikein tulevaa vahinkokehitystä. Myös tilastoaineiston tulkinnassa voi tapahtua virheitä.

Hinnoitteluriskin hallinnassa olennaista on tiedon korkea laatu ja siihen tukeutuva huolellinen aktuaariryö sekä sen tulosten ottaminen huomioon päätöksenteossa. Vakuutuslajien hinnoittelussa pyritään mahdollisuuksien mukaan mahdollisimman tarkkaan riskivastaavuuteen. Asiakaskohtaisen hinnoittelun perusteet ja alennusten enimmäismäärät vahvistetaan hinnoitteluohjeessa. Erilaisista kampanja-alennuksista päätetään johtoryhmässä.

Keskinäisenä yhtiönä Pohjantähden velvollisuutena on huolehtia, että kukin asiakas maksaa yhtiölle siirrettävistä riskeistä oikean hinnan. Onnistunut riskinvalinta on siten yhtiön keskeisiä tavoitteita. Riskinvalinta perustuu hallituksen vahvistamaan vastuunvalintapolitiikkaan, jota täydennetään yksityiskohtaisilla ohjeilla. Riskinvalintaa ohjataan lisäksi järjestelmätuetusti erityisesti yksinkertaisemmissa vakuutuslajeissa. Näitä kontroleja täydentää pääkonttorin asiantuntijoiden toteuttama riskinvalinta.

Osaamistason varmistamiseksi kaikille vakuutusliikkeen merkitsemiseen osallistuville toimihenkilöille tarjotaan kattava koulutus, jota täydennetään tarvittaessa. Hyvästä riskivalinnasta palkitaan ja tietoinen virheellinen riskinvalinta aiheuttaa harkinnan mukaan asianmukaiset toimenpiteet.

Vakuutusliiketoiminnan riskien hallinnassa tärkeintä on riittävän vakavaraisuusaseman takaaminen. Yhtiön vakavaraisuuden tavoitetason ylittävä vakavaraisuusaseman katsotaan riittävän suojaamaan yhtiötä vakuutusliiketoiminnassa tapahtuvalle tuloksen heilahtelulle. Suurimpia yksittäisiä riskejä sekä katastrofiriskiä varten yhtiön on solminut jälleenvakuutus sopimuksia.

4.3.2. Vakuutustekniseen vastuuseen liittyvä riski

Osa vakuutusyhtiön vastuulla olevista korvauksista ajoittuu hyvin pitkälle ajanjaksolle, erityisesti lakisääteisiin vakuutuksiin liittyvät eläkesuoritukset. Yhtiö varautuu näihin suorituksiin varaamalla tulevia suorituksia varten riittävästi vakavaraisuutta, korvausvastuuta. Korvausvastuu lasketaan vakuutusmatemaattisin menetelmin perustuen oletuksiin, jotka koskevat korvauksensaajien odotettavissa olevaa elinikää ja tulevaa korkotasoa.

Laskentatapa ja oletukset perustuvat viranomaisohjeisiin ja ne on pyritty tekemään turvaavasti, mutta niihin liittyy väistämättä epävarmuutta. Riskinä on, että tehdyt varaukset osoittautuvat liian pieniksi joko oletettua suuremman korvauskulun tai oletettua pienempien varoille saatavien sijoitustuottojen vuoksi.

Ensisijainen keino vastuisiin liittyvän riskin varalta on riittävä vakavaraisuus ja sitä tukeva sijoitusstrategia, joka yhdistää optimaalisesti tuoton ja turvaavuuden. Lisäksi pitkäaikaisiin vastuisiin liittyvään riskiin voidaan varautua kohdentamalla sijoitusvarallisuutta siten, että sen maturiteetti vastaa korvausvastuun maturiteettia.

4.3.3. Vakuutusriskien hallinta jälleenvakuutuksella

Jälleenvakuutus on keskeinen keino varautua vakuutusriskeihin. Jälleenvakuutuksista pääosa perustuu rakenteeseen, jossa yhtiö kantaa yksittäisistä vahinkotapahtumista riskin päättämänsä omavastuun osalta ja jälleenvakuuttaja sen ylimenevältä osalta sovittuun ylärajaan saakka.

Tätä suurempiin vahinkoihin varaudutaan kohdekohtaisella jälleenvakuutuksella sekä katastrofisuojalla. Jälleenvakuuttamisen perusteena ovat yhtiön riskienhallintainsinöörien tekemät kohde-, riski- ja syttymispistekohtaiset arviot maksimiriskeistä. Jälleenvakuutuspolitiikassa keskeinen tavoite on turvaavuus.

Sen toteutumiseksi

- suurriskien tunnistamiseen on tehokkaat, kontrolloidut prosessit
- jälleenvakuuttajilta edellytetään riittävä luottoluokitus
- jälleenvakuutukset hajautetaan usealle yhtiölle
- omavastuut pidetään maltillisina
- jälleenvakuutus sopimukseen sisällytetään lausekkeet maksuvalmiuden varmistamiseksi.

Jälleenvakuutus sopimukset uusitaan vuosittain ja niiden sisältöön vaikuttavat edellä kuvattujen periaatteiden lisäksi jälleenvakuuttajien asettamat ehdot ja maksutaso. Hallitus vahvistaa suurimmat yhtiön omalla vastuulla pidettävät määrät vakuutusluokittain.

4.3.4. Vakuutusmatemaattiset oletukset

Vastuuelan laskennassa noudatetaan lailla ja asetuksella säädettyjä periaatteita. Käytettävät laskuperusteet annetaan Finanssivalvojalle vuosittain tiedoksi ennen tilikauden päättymistä. Eläkemuotoisten korvausten korvausvastuun laskennassa käytetään korkoutusta eli korvausvastuu lasketaan diskonttaamalla tulevien eläkkeiden kassavirta tarkasteluhetkellä voimassaolevalla laskuperustekorolla. Vuonna 2019 laskuperustekorko oli 1,0 %.

Kuolevuusmallina eläkemuotoisten korvausten korvausvastuun määrittämisessä sovelletaan Tapaturmavakuutuskeskuksen, Liikennevakuutuskeskuksen sekä Potilasvakuutuskeskuksen yhdessä ylläpitämää ja yhtiöille tiedoksi antamaa kohortti-kuolevuusmallia. Suurten vahinkojen tilinpäätöshetkellä maksamatta oleva osa varataan yksilöllisesti.

Tuntemattomien ja pienten tunnettujen vahinkojen korvausvastuu lasketaan kollektiivisesti. Kollektiivinen varaus määritellään vakuutusmatemaattisilla menetelmillä käyttäen apuna maksettujen korvausten run-off-kolmioita.

4.3.5. Määrällisiä tietoja vakuutusriskeistä

Omalla vastuulla oleva vakuutustekninen vastuuvetka 31.12.2019 on 180,4 MEUR ja se jakaantuu vakuutusmaksuvastuuseen ja korvausvastuuseen seuraavasti:

RISKIENHALLINTA liitetieto määrällisiä tietoja vakuutusriskeistä		
1000 EUR	Vakuutusmaksuvastuu	Korvausvastuu
Lakisääteinen tapaturma	9	8 511
Eläkemuotoiset vahingot		16 076
Muu tapaturma ja sairaus	8 701	26 050
Eläkemuotoiset vahingot		
Moottoriajoneuvon vastuu	7 800	15 743
Eläkemuotoiset vahingot		45 164
Omaisuus *)	12 212	10 297
Vastuu	1 329	5 690
Eläkemuotoiset vahingot		994
Muu ensivakuutus	11 260	7 995
Ensivakuutus yhteensä	41 311	136 519
Saatu jälleenvakuutus	0	186
Varsinainen vastuuvetka yhteensä	41 311	136 704
Jälleenvakuuttajan osuus	-1 704	-11 129
Yhteensä omalla vastuulla	39 608	125 575
Tasoitusmäärä		15 172
Vakuutustekninen vastuuvetka	39 608	140 747

*) Omaisuus käsittää palon ja luonnonvoimat, muut omaisuusvahingot, keskeytyksen ja oikeusturvan

4.4. Sijoitusriskit

4.4.1. Markkinariskit

Pohjantähden sijoitustoiminnan lähtökohtana on pyrkiä optimoimaan sijoitustuotto valitulla riskitasolla. Sijoitusallokaatiota ohjaavat yhtiön riskinkantokyky sekä hallituksen määrittelemä, pitkän aikavälin vuotuinen 2,0 %:n tuottotavoite.

Sijoitukset hajautetaan riittävästi ja yksittäisiä riskipositioita hallitaan limiiteillä. Korke- ja osakesijoitusten hoito on pääosin ulkoistettu kahdelle varainhoitajalle, jotka toimivat Pohjantähden hallituksen valtuuttamien riski- ja Solvenssi II -pääomabudjettien rajoissa.

Pohjantähden hallitus vastaa siitä, että yhtiön markkinariskien hallinta on järjestetty asianmukaisesti. Markkinariskienhallinnan prosessi perustuu sijoitussuunnitelmalla annettavaan ohjeistukseen ja sen operatiivisen noudattamisen valvontaan ja säännölliseen riskiraportointiin. Sijoitussuunnitelmalla hallitus delegoi päätösvaltaa sijoitustoiminnan operatiivisissa asioissa toimitusjohtajalle, sijoitusjohtajalle sekä kahdelle ulkoiselle varainhoitajalle.

Pohjantähden markkinariskit syntyvät pääosin osake-, luotto-, kiinteistö-, valuutta- ja korkoriskeistä. Sijoitussalkussa otettu valuuttariski on melko vähäistä ja yhtiön vakuutustoiminnassa on paikallisesta luonteesta johtuen erittäin vähän valuuttamääräisiä eriä. Myös jälleenvakuutus on kokonaan euromääräistä.

Joukkovelkakirjasalkun luottoriskejä hallitaan sijoittamalla riittävän hajautetusti vakaisiin ja hyvän luottokelpoisuuden omaaviin yrityksiin. Korkoriskin osalta optimoidaan sijoitussalkun ja vastuuvelan maturiteettien välistä suhdetta. Ensisijaisesti suositaan lyhyen maturiteetin joukkovelkakirjalainoja, jotka pidetään salkussa pääsääntöisesti erääntymiseen asti.

Osakeriskin rooli Pohjantähden sijoitussalkussa on parantaa korko- ja luottoriskipainotteisen salkun tuotto-odotusta sekä hajautuksen avulla laskea koko salkun riskitasoa. Osakeriskiä otetaan pääasiassa pitkäjänteisesti ja kustannustehokkaasti sekä suorilla että epäsuorilla osakesijoituksilla. Osakeriskiä hallitaan hajauttamalla sijoitukset mahdollisimman tehokkaasti sekä maantieteellisesti, että toimialoittain.

Kiinteistösijoitukset ovat pääsääntöisesti suoria sijoituksia, kiinteistörahastoilla tavoitellaan salkkuun hajautusta ja yksittäisten kohderiskien pienenemistä. Kiinteistöriskiä hallitaan ammattimaisella kiinteistöjen hallinnalla sekä aktiivisella vuokrauspolitiikalla. Uudet kiinteistösijoitukset pyritään tekemään jatkossa pääsääntöisesti rahastomuotoisina.

4.4.2. Vastapuoli- ja likviditeettiriski

Vastapuoliriski aiheutuu siitä, että osapuoli, jolta yhtiöllä on saatavia, voi joutua osittain tai kokonaan maksukyvyttömäksi. Tällaisia osapuolia ovat lähinnä jälleenvakuutusyhtiöt, joilta ollaan saamassa jälleenvakuutuskorvauksia, sekä pankit, joissa yhtiöllä on tilejä.

Riskiä hallitaan hajauttamalla ja tukeutumalla suuriin ja vakavaraisiin jälleenvakuutusyhtiöihin ja pankkeihin. Lisäksi yhtiöllä on vähäisessä määrin lainasaatavia asiakkailta ja henkilöstöltä ja näihin liittyvät riskit on katettu vakuuksin. Vastapuoliriskiä mitataan Solvenssi II -määritysten mukaisella tavalla.

Likviditeettiriskin hallinnassa keskeisinä keinoina on riittävän suurten pankkitalletusten pitäminen hajautettuna usean pankin tileille. Toissijaisena likviditeetin lähteenä yhtiöllä on riittävä määrä sijoituksia, jotka ovat nopeasti realisoitavissa ilman merkittävien sijoitustappioiden vaaraa.

4.5. Compliance- ja maineriski

Compliance-riskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa yhtiö jättäisi noudattamatta yhtiön toimintaa ohjaavia säännöksiä, määräyksiä tai ohjeita taikka muutoin asianmukaisia menettelytapoja. Tämän riskin realisoitumisella voi olla vakavia juridisia, taloudellisia tai yhtiön mainetta vahingoittavia seuraamuksia.

Riskin torjumiseksi yhtiössä on erityinen säännösten valvomista noudattava toiminto (compliance-toiminto), jonka tehtävänä on muun ohella valvoa ja arvioida niiden toimenpiteiden ja menettelytapojen riittävyttä ja tehokkuutta, joiden avulla säännösten noudattaminen varmistetaan. Toiminto myös seuraa ja arvioi säännösten noudattamisessa esiintyneiden puutteiden korjaamiseksi tehtyjen toimenpiteiden riittävyttä ja tehokkuutta.

Maineriskillä tarkoitetaan mahdollisuutta, jossa yhtiön maine sidosryhmien silmissä heikkenee niin, että sillä on oleellisia haitallisia vaikutuksia yhtiön tavoitteiden toteutumiseen. Maineriski voi realisoitua jonkin muun riskin toteutumisen seurauksena, yhtiön toiminnan puutteiden takia tai mahdollisesti näistä riippumatta joidenkin ulkoisten syiden johdosta.

Maineriskiä hallitaan ottamalla se huomioon erityisesti kaikissa yhtiön toimintaa ja tuotteita koskevissa muutoksissa sekä arvioitaessa operatiivisten riskien välillisiä seurausvaikutuksia. Tärkeä osa maineriskin hallintaa on asiakaspinnasta saatavien signaalien aktiivinen seuranta sekä aika ajoitin tehtävät yrityskuvaa koskevat tutkimukset.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitus

Hämeenlinnassa 26.3.2020

POHJANTÄHTI KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ
Hallitus

Kari Kaartinen
puheenjohtaja

Jussi Pohto
varapuheenjohtaja

Virpi Ruoti

Harri Lauslahti

Taru Narvanmaa

Lasse Koskinen

Aki Kiiliäinen
toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä 26.3.2020

Ernst & Young Oy

Ulla Nykky, KHT

Timo Eerola, KHT

Luettelo kirjanpito- ja kirjasto-aineistoista:

pääkirja
päiväkirja
kassakladi
lainareskontra
vuokrareskontra
ostoreskontra
palkkakirjanpito
tase-kirja

Säilytystavat:

sähköinen arkisto (Rondo)
sähköinen arkisto (Rondo)
paperituloste
sähköinen lainajärjestelmä Antola
sähköinen tietojärjestelmä Sonet
sähköinen tietojärjestelmä Sonet
sähköinen tietojärjestelmä Sonet
sidottu kirja

Tositelajit:

AL Laskutusaineistosaamisten korjaus
AM Myyntisaamisten korjaus
EX Rahaliik.ulkopuoliset järjestelmät
HS Hyvityssuoritukset
JA Jaksotukset
JVM Jälleenvakuutus menevä
JVS Jälleenvakuutus saatu
KA Kassatositteet
KO Suoritusten kohdistukset
KOO Palkka koonnit
LA Laskutusaineistosaamiset
LT Myyntisaamisten luottotappiot
MR Vuokrat Sonet
MRS Vuokrasuoritukset Sonet
MUI Muistiot
MY Myyntisaamiset
OCF OCF Sijoitustositteet
OL Ostolaskut Rondo
OLS Ostolaskut Sonet
OM Ostoreskontramaksut
OMJ Ostoreskontramaksut jälleenvakuutus
PA Pankkitili
PL Suoritusten palautukset
SO Sos-maksut
SU Suoritukset
TPLT Liitetietotosite
VK Vahinkokorvaus
VM Vakuutusmaksut
VO Vahinkosaatavakorjaus
VS Vahinkosaatava

**Tilinpäätösaineisto säilytetään ja konsernitilinpäätös on saatavissa emoyhtiössä, jonka konserniin sisältyy eniten yhtiöitä;
Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö, Keinusaarentie 2, 13200 Hämeenlinna**